

S. LOZORAITIS LANKĖSI BONNOJE

Liet. Dipl. Kolegijos šefas S. Lozoraitis, po pasitarimų su Viliu, lankėsi Vakarų Vokietijos sostinėje Bonnoje — Vak. Vokietijos užsienio reikalų ministerijoje, kur Lietuvos reikalais kalbėjosi su politikos departamento direktorium bei jo padėjėjais. Be to, min. S. Lozoraitis matėsi su Prancūzijos Augš. Komisarų Vokietijoje ambasadorium Andrė Francois-Poncet ir prancūzų parlamento nariu gen. R. Schmittlein.

LAISVOSIOS EUROPOS UNIVERSITETAS IR STIPENDIJOS

J. Cicėnas pereiname Dirvos numerįje klausia, ryšium su L. E. Universiteto stipendijomis, ar negalėtų tokių stipendijų gauti toki asmenys, kaip prof. V. Biržiška, prof. Puzinas, prof. V. Maciūnas, dr. J. Balyš ar kiti.

Iš L. E. komiteto tuo reikalu yra štai kokios informacijos:

L. E. Universitetas pažadėjo suteikti 125 stipendijas, kurių 100 studijuojantiems pačiame Strassburge, o 25 kituose Vakarų Europos universitetuose.

Kiek jų iš tikrųjų bus suteikta, tuo tarpu dar nežinia, nes tik rugsėjo pabaigoje buvo baigtas prašymų stipendijoms gauti priėmimas. Galutinis stipendininkų skaičius, be abejo, pareis nuo to, kiek kandidatui bus rasti jų verti.

Kandidatai L. E. Universiteto stipendijoms gauti turi būti tremtiniai iš Lietuvos, Latvijos, Estijos, Albanijos, Bulgarijos, Vengrijos, Čekoslovakijos, Rumunijos ir Jugoslavijos, **nejauniesni kaip 18 ir nesenesni kaip 32 metų**. (Išimtis padarys Universiteto stipendijų paskirstymo komitetas). Kandidatai turi mokėti pakankamai **prancūzų ir anglų kalbas** ir būti pasižymėję ypatingais gabumais vadovavimui laisvoje visuomenėje, bei nusistatę grįžti į savo kilmės kraštus, kai tik tai bus galima.

Stipendijų dydis \$800.— per metus. Iš jų, kurie gyvena Universiteto pensione Robertsau ar Strassburgo mieste, bus atskaitoma \$400.— jų išlaikymui. Iš likusios sumos jie turi apsimokėti mokslapiginis, knygas, rūbus ir padengti kitas išlaidas.

Kelionės išlaidos ir universiteto iš studento gyvenamos vietos, kuri gali būti bet kur, bet pagedaujama Europa, **nebus apmokamos**.

Studijuojantieji Strassburge studentai vyrai turės gyventi Robertsau pilyje, mergaitės — Strassburgo mieste, o katalikai teologijos studentai — College des Cleres, Strassburgo vyskupo žinioje.

Kaip iš jų informacijų matyti, L. E. universiteto stipendijos nėra tos rūšies, apie kokią galvojo savo straipsnyje J. Cicėnas. Jos skiriamos tiems, kurie dar turėtų mokytis, o ne tiems, kurie galėtų tęsti mokslinį darbą. Deje, mūsų mokslininkų darbai finansiškai panašūs šaltinio tuo tarpu dar nėra...

Tenka girdėti, kad dėl kažkurio susilavinimo mūsų susiorganizavime, ar dėl susižinojimo stokos, lietuvių studentų prašymų laiku paduota esą bene per mažai. Gal tas trūkumas galės būti atitaisytas po Naujų Metų...

"BIČIULIAVIMASIS"

Du Atstovų Rūmų nariai, tikslu "sustiprinti susipratimą" tarp amerikiečių ir "sovietinio bloko tautų", siūlo pasikviesti kas metai iki 500 svečių iš tų kraštų ir apmokėti jų kelionių

DIRVA

THE FIELD

Prašom neužmiršti

Nuo 1952 metų pradžios Dirvos skaitytojai gaus nebe vieną Dirvą, bet ir kas mėnuo po dvidešimties priedus: Tėviškėlę ir kitą priedą, (kuris dar neturi vardą), skirtą mūsų kultūrinio gyvenimo reikalams. Tai bus TRYŠ LAIKRAŠČIAI: vienas savaitinis ir du mėnesiniai.

Visa tai kainos PENKIS DOLERIUS už metus. Bet, kas dar šiais metais, iki gruodžio 31 dienos, užsiprenumeruos Dirvą arba prates jos prenumeratą, tas tą patį gaus už dabartinę kainą.

tai yra už keturis dolerius!

Prašom neužmiršti, kad dabar užsisakantiems arba prenumeratą pratęsiantiems už kiekvieną dolerį tenka po 13 Dirvos numerių ir po 6 jos priedus, o kas mokės prenumeratos pratęsimą ar naujas užsakys po Naujų Metų, už to kiekvieną dolerį teks tik 10 Dirvos numerių ir tik 4 ar 5 priedai.

Todėl verta pasiskubinti prenumeruoti Dirvą arba atnaujinti jos prenumeratą nieko nelaukiant, kaip tik DABAR.

Kaip atrodys trečiasis pasaulinis karas?

[domus "Colliers" bandymas

Amerikos skaitytojai tikrai nustebo išgiję "Colliers" žurnalo spalio 27 d. nr. Visi straipsniai ir paveikslai vaizduoja būsimą karo eigą ir padarinius. Pati redakcija savo įžangos žodyje plačiai paaiškina, kad tokio bandymo tikslas esąs keleropas — įspėti Sovietų valdovus, siekiant susipratimo tarp rytų ir vakarų ir pagaliau parodyti, kad jei amerikiečių nenorimas karas vis dėlto kiltų, tai jį laimėtų Amerika. Rengiant šį nr-į

išlaidas po Ameriką iki 1000 dolerių kiekvienam...

Tuo pačiu metu Vienoje rusai suėmė vienietį knygrišį, kuris Amerikos Informacijos Biuro pasamdytas įrišinėjo knyges su Amerikos Darbo Federacijos (AFL) išleistais Rusijos žemėlapiais, nurodančiais, kur yra priverčiama darbo stovykla. Rusai norėjo nusivilioti pas save ir spautuvinišką, kuris tuos žemėlapius spausdino, tačiau tas nėjo į spąstus. Tai tas pats žemėlapis, kurį San Francisco konferencijos metu atstovas Armstrong buvo pakisęs pasiūlyti Gromyui.

GERIAUSIAS KARIUOMENĖS ŠVENTĖS PAMINĖJIMAS

Omahos (Nebraskoje) lietuvių tremtinių bendruomenė ir lietuvių karių sąjunga "Ramovė" Clevelande (gal ir kitur) rengiasi Lietuvos Kariuomenės metinė šventę atžymėti labai prasmingai: šia proga jie pasiūlyė organizuotai parinkti aukų Lietuvos Karo Invalidams.

Šiuo reikalu jau ne kartą Dirvoje buvo rašyta ir tikrai sveikintina, kad tai nepraleidžiama negirdomis. Šiose aplinkybėse šitoks Lietuvos kariuomenės metinės šventės paminėjimas bus prasmingiausias.

Surinktas aukas sumanytojai rengiasi persiųsti Liet. Karo Inv. šelpti Komiteto pirmininko gen. Vl. Nagias (75 Euclid Ave., Willoughby, Ohio), arba Liet. Karo Invalidų S-gos pirmininko B. Tvarakūno (454 N. Marshall St., Philadelphia 23, Pa.), adresais.

TALKININKUS prašome tą išaiškinti visiems, kuriems turite progos pasiūlyti prenumeruoti Dirvą.

KANADOJE po Naujų Metų Dirva kainos 50 centų brangiau kaip Jungtinėse Valstybėse, tai yra \$5.50.

KITUR kainos \$1.50 brangiau kaip Jungtinėse Valstybėse, tai yra \$6.50.

TEVIŠKĖLE SU DIRVOS 44 NR.

Pereiname Dirvos numerįje buvo pranešta, kad "kitos savaitės Dirva išeis su naujiena". Iš tikrųjų ta kita savaitė turėtų galvoje pirmoji lapkričio savaitė, o tai bus tik ateinanti savaitė, kada išeis Dirvos 44 numeris, lapkričio 1 dieną. Tėviškėlės pirmojo numerio visa medžiaga jau parengta ir ji tikrai bus įdomi paskaityti ne tik jauniems, bet ir visiems.

Reikalauja susiklausymo

Iš tautininkų organizacijų veiklos

Gyvą susidomėjimą mūsų veiksmų veikla sukėlė spalio 13 dieną Chicago Tautinės Sąjungos skyriaus susirinkime pranešimai apie Vliko ir Diplomatinio Korpuso santykius (J. Paplėnas) ir apie ALTO sudėtį ir veiklą (T. Blinstrubas). Išsamios diskusijos dalyvavo P. Plechavičius, S. Stankus, A. Rimas, A. Lapinskas, S. Bičis, J. Mašiotas, žurnalas duoda žodį žinomam rašytojui A. Koestlerui — jis apibūdina išlaisvintos Rusijos gyventojus ir politiką 1960 m. rašytas laiškas iš Charkovo.

Prof. A. Nevins svarsto auklėjimo problemas naujoje Rusijoje. Apie ekonominis klausimus rašo S. Chase, darbininkus naujoje Rusijoje. Walter Reuther, spaudos laisvę — E. Canham, laikraštinių įspūdžių Maskvoje — žinomas kolumnistas Walter Winchell, gi apie atgimimą meną Rusijoje rašo anglų dramaturgas J. B. Priestley. Neatsilikia ir sportas (olimpiada Maskvoje 1960 m.), moterų reikalai ir kt. Dar dedama Oksanos Kasenkinos straipsnis apie grįžimą į tėvynę, "Washingtonas po bombomis", str. apie amerikiečių gamybos stebuklą ir t.t. Visą šią labai įdomią medžiagą pajavina daug piešinių (atominis Maskvos ir Washingtono puolimas ir paveikslų. Minimas ir Baltijos kraštų išlaisvinimas, o viršelio piešinys su Rusijos ir kitų kraštų žemėlapiu Lietuva ir jos teritorija parodyta su Maž. Lietuva ir rytinė žemė.

Karo pradžia "Colliers" nustatoma 1952 m. gegužės 10 d. Tuo metu įvyksta pasikėsinimas prieš marš. Tito ir trys satelitinės valstybės peržengia Jugoslavijos teritoriją. Po ilgo karo, invazijos Aliaskoje, JAV miestų bombardavimo atominėmis bombomis, tų metų pabaigoje pasikeičia karo laimė — sąjungininkai laimi pranašumą ore, puola Maskvą, smarkiai remiamas Europos pogrindis, Stalinui dingus nauju diktatorium tampa Berija, vyksta laipsniškas suviety traukimas ir pagaliau 1955 m. karas baigiamas JT pajėgoms Maskvoje įsteigiant okupacinių pajėgų vyr. būstinę.

(AL)

Dirvos talka

Dirvos skelbiamoji talka iki spalio 23 d. davė 182 naujus skaitytojus. Jie sudaro 564 taškus.

Atskiri talkininkai šiuo metu turi taškų:

Paplėnas J., Chicago	141
Astrauskas St., Worcester	82
Smigelskis A., Cleveland	24
Česonis A., Baltimore	24
Saladzius Pr., Rochester	20
Svarcas P., Collinsville	16
Lukošiūnas P., Australija	12
Diržys A., Penecuela	8
Kęsgaila Stp., Canada	8
Yčaitė Hipatija, Cleveland	8
Sodaitis A., Maspeth	8
Vileniškis Ign., So. Boston	6

Kiti talkininkai turi po mažiau taškų.

Talkininkų vis dar nesulaukiam iš Detroito, Philadelphia, Pittsburgho ir kitų kolonijų. Mažai atsiliepia iš Brooklyno, Bostono ir Kanados.

Iki talkos pabaigos liko beveik tik du mėnesiai laiko. Mes kviečiame visus tai atsiminti ir mums patalkininkauti.

Kodėl ne Washingtonė?

Pranešimas, kad Amerikos Lietuvių Tarybos suvažiavimas šaukiamas nebe Washingtonė, kaip tai buvo anksčiau numatyta, bet New Yorkė, daugeliui nustebino. Nustebino ypač to pakeitimo priežastis: Washingtonė esą negalima gauti patalpų tokiame suvažiavimui. Tas nestebintų, jei čia būtų kalba, pvz., apie visuotinį Amerikos lietuvių kongresą, į kurį susirenka bent 1000 ar daugiau dalyvių. Bet čia gi yra suvažiavimas tik Tarybos, kurioje narių yra nei mažiau nei daugiau kaip 34. Kaip tai galėjo atsitikti, kad Washingtonė negalima gauti kambario susirinkti 34 asmenims? Nakvynės? Irgi labai abejotina, kad Washingtonė nebūtų galima gauti tokiame žmonių skaičiui nakvynės. Kas Washingtonė lankėsi, paliudija, jog kalbos apie nakvynės gavimo sunkumus yra labai išpūstos ir net didesnio keleivių judėjimo metu nakvynės net iš anksto neužsakiusieji vis dėlto gauna.

Tiesą sakant, iš esmės nėra taip svarbu, ar Taryba susirenka New Yorkė, ar Washingtonė, nes ir Washingtonė susirinkusi vargu ar turėtų kokių ypatingų progų padaryti nepaprastos įtakos prezidentui, valst. departamentui ar senatoriams, kurie kaip tik jau iš tenai išsiskirstė.

Tačiau staigus vietos pakeitimas, nurodant tokią abejotino rimtumo priežastį, daugeliui sukėlė įtarimą, kad gal yra ir kitų priežasčių. New Yorkiečių tarpe jau kalbama, kad tas pakeitimas gal turis ryšio ir su... SLA nominacijomis. Mat, esą, tatau kaip tik sutapo su SLA vadovybės New Yorkė įvykusių susirinkimų, į kurį buvę pakviesti ir Apšvietos Komisijos nariai, tai yra, P. Grigaitis ir M. Vaidyla iš Chicago bei J. Tysliavienė iš New Yorko. Ir, sako, Tarybos suvažiavimo metu esą numatyti tolimesni pasitarimai SLA rinkimų reikalais, nes čia dalyvaus kaip tik ir P. Grigaitis su M. Vaidyla. Jų kelionė šiuo atveju bus atlyginta iš Tarybos iždų, tai rinkiminei kampanijai toks pasitarimas mažiau kaštuosias. SLA pirmininkas dedas pastangas užsitikrinti paramą tų laikraščių, kurių redaktoriai ar leidėjai yra kaip tik visi Apšvietos Komisijos nariai.

Ne veltui jau pereinuose SLA seimuose buvo, nors dar ir nedrąsiai, keliama mintis, kad Apšvietos Komisija neturėtų būti sudaroma iš redaktorių bei leidėjų. Ta pati mintis jau plinta ir dėl ALT Vykdomojo Komiteto.

Apie skyriaus veiklą pranešė ir susirinkimui pirmininkavo skyriaus pirm. P. Linkus.

"Neo Lithuanios" metinės New Yorkė

New Yorko liet. tautiškių korporacijų sambūrio valdyba buvo sukvietusi savo narius organizaciniais reikalais aptarti. Gausioje sueigoje buvo peržvelgta praėjusių metų veikla ir tartasi dėl ateities darbų. Nusistatyta pirmoji eilėje korp. "Neo-Lithuania" pertvarkyti ta prasme, kad į ją galėtų įstoti nauji nariai, nes studijuojančio jaunimo eilėse; yra nemaža studentų, kurie savo nusistatymu yra artimi korp. "N. L." ideologijai. Sueigoje taip pat iškilio kultūriniai reikalai. Šiais metais reikalais sambūrio valdyba įsipareigojo paruošti veikimo galres, kurios bus aptartos artimausioje akademinio sambūrio sueigoje. Į naują sambūrio valdybą išrinkta: A. Gudaitis, J. Kiaunė, A. Mackevičius, G. Silinienė ir J. Sirusas.

Korp. "Neo-Lithuania" 29 m. sukakties ir sambūrio įsteigimo minėjimas įvyks š. m. lapkričio mėn. 11 d. 14 val. Alliance svetainėje 195 Grand Street, Brooklynė. Korporacijų draugai, bičiuliai ir prijauciantieji iš anksto yra kviečiami į šventę atsilankyti. Minėjimu metu, po akademinių dalies, bus koncertas, kuriame dalyvaus A. Kačanauskas vedamas kvartetetas.

shingtonė lankėsi, paliudija, jog kalbos apie nakvynės gavimo sunkumus yra labai išpūstos ir net didesnio keleivių judėjimo metu nakvynės net iš anksto neužsakiusieji vis dėlto gauna.

Tiesą sakant, iš esmės nėra taip svarbu, ar Taryba susirenka New Yorkė, ar Washingtonė, nes ir Washingtonė susirinkusi vargu ar turėtų kokių ypatingų progų padaryti nepaprastos įtakos prezidentui, valst. departamentui ar senatoriams, kurie kaip tik jau iš tenai išsiskirstė.

Tačiau staigus vietos pakeitimas, nurodant tokią abejotino rimtumo priežastį, daugeliui sukėlė įtarimą, kad gal yra ir kitų priežasčių.

New Yorkiečių tarpe jau kalbama, kad tas pakeitimas gal turis ryšio ir su... SLA nominacijomis. Mat, esą, tatau kaip tik sutapo su SLA vadovybės New Yorkė įvykusių susirinkimų, į kurį buvę pakviesti ir Apšvietos Komisijos nariai, tai yra, P. Grigaitis ir M. Vaidyla iš Chicago bei J. Tysliavienė iš New Yorko. Ir, sako, Tarybos suvažiavimo metu esą numatyti tolimesni pasitarimai SLA rinkimų reikalais, nes čia dalyvaus kaip tik ir P. Grigaitis su M. Vaidyla. Jų kelionė šiuo atveju bus atlyginta iš Tarybos iždų, tai rinkiminei kampanijai toks pasitarimas mažiau kaštuosias. SLA pirmininkas dedas pastangas užsitikrinti paramą tų laikraščių, kurių redaktoriai ar leidėjai yra kaip tik visi Apšvietos Komisijos nariai.

Ne veltui jau pereinuose SLA seimuose buvo, nors dar ir nedrąsiai, keliama mintis, kad Apšvietos Komisija neturėtų būti sudaroma iš redaktorių bei leidėjų. Ta pati mintis jau plinta ir dėl ALT Vykdomojo Komiteto.

Apie skyriaus veiklą pranešė ir susirinkimui pirmininkavo skyriaus pirm. P. Linkus.

NEBESUTINKA

Gauta žinia, kad S. Gegužis nebesutinka būti kandidatui į SLA pirmininkus. Bet girdėti, kad apie kandidatavimą rimtai galvoja (šalia dabartinio pirmininko W. Laukaičio) adv. F. Bagočius (taip pat ilgą laiką buvęs SLA pirmininku) ir adv. Kalinauskas, abudu Bostoniškliai. Nominacijos prasideda jau lapkričio mėnesį.

ALTS I sk. iškilmės Brooklyne

Vytauto Didžiojo mirties sukakties minėjime, kurį ruošia ALTS 1 skyrius spalio 27 d. Alliance Harl Brooklyne, programą atliks paskaitininkai: P. Ulenienė ir dr. Br. Nemickas, dainininkė Pr. Jacikevičienė, pianistas Aleksas Mrozinskas ir dramos aktorius Vitalis Žukauskas su savo vaidintojų grupe. Susirinkime dalyvaus Sąjungos pirm. Dr. M. J. Colney.

ALTS susirinkimas Detroitė

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos, 4-to skyriaus, susirinkimas įvyks spalio 28 d., sekmdienį, 12:30 val. po piet., šv. Antano parapijos mokykloje, 25th St. ir Vernor Highway.

TARYBOS SUVAŽIAVIMAS NEW YORKE

Pranešama, kad Amerikos Lietuvių Tarybos suvažiavimas, anksčiau numatytas šaukti Washingtonė, negavus patalpos (?), perkliamas į New Yorką. Suvažiavimas bus Hotel Roosevelt (Madison Ave., prie 45 gatvės). Pirmas posėdis prasidės lapkričio 16 d., 2:00 val. p. p.

PRANEŠIMAS STUDENTAMS

Lietuvių Studentų Sąjungos C. Valdyba kviečia visus akademines mokyklose studijuojančius užsiregistruoti Centrinėje Sąjungos Valdyboje arba Sąjungos skyriuose. Centrinėje Valdyboje registruojantis, užtenka parašyti atviruką C. Valdybos sekretoriui, nurodant vardą, pavardę, mokyklą, akademinį statusą, adresą mokslo ir atostogų metu ir materialinę padėtį (dirba studijuodamas ir kiek valandų). Kviečiami registruotis taip pat visi norintieji studijuoti, duodant tą pačią informaciją ir nurodant ką norima studijuoti ir kokios galimybės jas pradėti. Manome, kad nuo ateinančių metų Sąjungos šalpos Fondas galės pradėti savo veiklą ir konkrečiai paremti pagalbos reikalinguosius. Šalpos Fondas remia tik Sąjungos narius ir tik tuos norinčius studijuoti, kurie C. Valdyboje yra užsiregistravę.

C. Valdybos narių adresai:

Pirmininkas Vyt. Žvirzdys — 315 N. Frances, Madison, Wisconsin; Vicepirm. Vyt. M. Kavolis — 137 W. Johnson St., Madison, Wisconsin; Sekretorius Vyt. Lapatinas — 714 W. California, Urbana, Illinois; Iždininkas J. Šmulkštys — 631 W. 54th Place, Chicago 9, Ill.; Kultūrinis Reik. Vedėjas — Vyt. Glyls — 1836 So. 49 Court, Cicero, Ill.; Vald. narys M. Gulbinskaitė — 6324 So. Bishop, Chicago, Ill.

Lietuvių Studentų S-gos JAV C. Valdyba

SKUBIAI RENKAMI DRABUŽIAI

IRO susilikvidavus, atpuls ir visa iki šiol teikiama tos organizacijos parama ir talka; vadinasi, visos šalpos organizacijos turės gėrybes pačios uostuose priimti, sukrauti ir sandėliuoti iš jų jas išvežioti į stovyklas ir centrus išdalinti tremtinėms. Tas sudarys daugiau darbo ir išlaidų. BALF'as stengiasi dar iki lapkričio 15 d. surinkti ir išsiųsti į Vokietiją kodaugiausia drabužių ir avalynės. Todėl šiuo metu visose Amerikoje skelbiamas intensyvus drabužių rinkimo varijus.

BALF'o tikslas yra iki lapkričio mėn. vidurio surinkti ir išsiųsti bent 100,000 svarų drabužių. Drabužiai pagedaujami švarūs ir gerame stovyje.

Dėl laiko trumpumo ir reikalo skubotumo, visi prašomi drabužių rinkliavas pradėti neatidėliojant, kad lapkričio mėn. jie pasiektų BALF sandėlį. Surinktus drabužius reikia siųsti sunkvežimiais arba geležinkeliais (Freight), nes taip siunčiant žymiai pigiau kainuoja persiuntimas. Drabužių siuntas reikia adresuoti: UNITED LITHUANIAN RELIEF FUND OF AMERICA, INC., 105 GRAND ST., BROOKLYN 11, N. Y.

Iš Europos praneša, jog klysta, jei kas sako, kad dabar drabužių į Europą siųsti nebėra prasmės. Sako, yra prasmė, tik reikia paskubėti pasinaudoti persiuntimo palengvinimais.

The Ohio War History
Commission
Ohio State Museum
COLUMBUS, OHIO

Lithuanian Weekly, published by Ohio Lithuanian Publishing Company, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Phone: ENdicott 1-4486. Issued in Cleveland every Thursday. Editors: Vincas Rastenis, Balys Gaidžiūnas. Entered as Second-Class matter December 6th, 1915, at Cleveland under the act of March 3, 1879. Subscription per year in advance: in the United States — \$4.00 in Canada — \$4.50, elsewhere — \$5.50.

Lietuviškas savaitraštis, leidžiamas Ohio Lietuvių Leidybos Bendrove, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Telefonas: ENdicott 1-4486. Iš-eina kiekviena ketvirtadienį. Redaktoriai: V. Rastenis, B. Gaidžiūnas. Įregistruota kaip antros klasės siunta 1915 metų gruodžio 6 d., Clevelande pagal 1879 m. kovo 3 dienos įstatymą. Prenumerata metams iš anksto: Jungtinėse Amerikos Valstybėse — \$4.00, Kanadoje — \$4.50, kitur — \$5.50.

KAS ir KUR

Henrikas Kačinskas, kuris iš Bostono važinėdamas, dalyvauja New Yorko rusų dramos teatro repeticijs, pereiną šeštadienį po teatro premjeroje vaidino vieną pagrindinių vaidmenų. Buvo statoma "Belugino vestuvės". Sekmadienį vaidinimas buvo kartojamas. Dalyvavo nemažas skaičius ir vietos lietuvių, kurie tvirtina, kad H. Kačinsko aktorius talentas puikiai pasireiškia, nors jis vaidino ir svetimoje kalboje.

Rašytojas Balys Gražulis, dirbęs automobilių fabrike, dabar "bedarbiauja" ir rašo jaunimui knygą: "Pasakojimai mano sūnui".

St. Gabaliauskas, buvęs "Lietuvių žinių" redaktorius iš Pittsburgho persikėlė gyventi į Chicago, Ill.

Vyskupas Brizgys, atvykęs į JAV ir "Darbininko" bendradarbio užklaustas dėl savo darbo planų Amerikoje atsakė "... neturįs konkretnių planų. Vatikanas, jį siųsdamas į Ameriką, apibrėžė ir uždavinius: tarnauti lietuviškai visuomenei, kaip sugebėsi ir mokėsi". Iš to atsakymo matyti, kad kokių specialių įgaliojimų tvarkyti lietuviškų parapijų mokyklų reikalus neturi.

Į JAV atvyko prof. J. Kaminskas, ilgą laiką buvęs Tautos Fondo valdytojas ir VLIKo narys.

Kanadoje buvo susiorganizuoti Kanados Lietuvių Rašytojų Draugija, kurioje, tiesa sakant, buvo mažai rašytojų. Dabar draugija likvidavosi. Buvusiems nariams patarta įstoti į Lietuvių Rašytojų Draugiją, kurios centras dabar yra Chicagoje.

Sao Paulo, Brazilijoje, rugpjūčio mėn. įvykusiame tarptautiniame stalo teniso turnyre dalyvavo ir tenyktis lietuvis W. Godliauskas. Turnyre ypatingų pasekmių nepasiekė, bet kelias varžovus įveikė.

Vokietijoje einantis lietuvių laikraštis "Tremtis" artimiausiu metu išleis dvi knygas: Igno Šeinaus "Kuprelį" ir Vytauto Alanto naują romaną "Pragaro pošvaistės". Už pirmą-

ją knygą reikės mokėti 2 dol., už antrąją 3 dol. 50 centų.

Rugsėjo 29-30 d. įvyko šiaurės Vokietijos skautininkų susirinkimas. Lietuvius skautus atstovavo "Aušros" tunto tūtininkas Gešventas. Lietuviams skautams Vokietijoje veikti esą numatyta atsikrauti vietininkais.

Neseniai Londone įvykusiame dideliame lenkų mitinge, visi kalbėtojai reikalavo, kad Vilnius ir Lvonas būtų įjungti į Lenkiją. Daugumas kalbėtojų buvo iš Lenkijos egziliuotų vyriausybės sluoksnių.

Ačiū Rėmėjams!

Prenumeratos pratęsimo programa DIRVOs spausdinimo priemonėms pagerinti aukojo šie skaitytojai:

Morkūnas J., E. Chicago	\$1.00
Indiana	
Brazilius Vl., Cleveland	\$2.00
Kaunelis Ign., Detroit	\$1.00
Valaitis K., Chicago	\$1.00
Mikuckis J., Baltimore	\$1.00
Liomanas R., Philadelphia, Pa.	\$2.00
Kalinauskas Z., Elizabeth	\$1.00
Iljasevičius Stp., Detroit	\$1.00
Jonušas Br., Westfield, Mass.	\$1.00
Masevičius A., Chicago	\$1.00
Weyveris Ona, Springfield, Ohio	\$1.00
Kontrimas Sim., Brooklyn	\$1.00
Kleinas Eug., Worcester	\$1.00
Levinas Jonas, Brighton	\$1.00
Ramanauskas Vl., Cleveland, Ohio	\$3.00
Kaunas Petras, Cleveland	\$1.00
Trečiokas Petras, Chester, Pennsylvania	\$1.00
Yotopolis Jam, Corry, Pa.	\$1.00
Moeller Victoria, Akron, Ohio	\$1.00
Plechavičius Povilas, Chicago, Ill.	\$1.00
Šeštokas A. Dr., Chicago	\$1.00
Jurgaitis Petras, Cleveland	\$2.00
Gediminas Br., Hollywood	\$1.00
Tareila St., Calif.	\$1.00

Pro mano akinius

Kultūros Fondo veikla pakibus ore?

— Kultūros Fondas rengia didelį koncertą Clevelande.

— Maloniai kviečiama dalyvauti Fondo pobūvyje.

— Kultūros Fondas numatė dramos veikalo premiją.

Tai yra pažįstamas, ypač Clevelande, Fondo veiklos gairės. Jos rodo, kad Kultūros Fondas veikia. Tačiau, ar Kultūros Fondas tikrai jau yra įjęs į reikiamas vėžes?

Rašytojai K.F. organizacinę našta visoje Amerikoje sukurė Clevelande įsikūrusiam KF skyriui. Šis, našta prisiėmęs, paskelbė gražų atsišaukimą (įsidėjo tik maža spaudos dalis). Praslinkus lygiai 15 mėnesių, yra pagrindinis klausimas: kas iš to išejo?

"Mūsų veikla, ypač organizacinė plotmėje, yra pakibusi ore" — štai valdybos narių vienas pasisakymas. Per 15 mėnesių nesuorganizuota skyrių Amerikoje, neįvyko joks suvažiavimas ir veikla neišėjo iš Clevelando ribų.

Visai nenorima čia kaltinti valdybą. Ir pėrnai ir šiais metais (gegužės mėn.) išrinkti į KF valdybą žmonės, žinomi kultūros sričių veikėjai, yra verti pasitikėjimo. Jie supranta, kad visiems lietuviams bendrais lykais gali rūpintis tik antrosi organizacija, (prof. P. Skardžius, Dirva, 1950 m. 26 nr.) ir kad yra reikalinga turėti visiems lietuviams bendrą instituciją (St. Barzdukas, Dirva, 1951 m. 22 nr.). Tačiau gyvenimas yra parodęs, kad, be mažų išimčių, visuomenė nesidomi reikalu turėti tokią bendrą antrovinę instituciją. Kai kuriose kolonijose gražiai veikia kultūros draugijos, tačiau jos neparodo noro savo vietinius interesus aukoti bendrųjų kultūros reikalų labui.

Girdi, nukentėjusių vietos kultūrinis gyvenimas. Senesnis ar naujos kultūrinės draugijos nerodo noro dėtis prie KF. Neretai lemia ir pasaulėžiūriniai, srovinių sumetimai, nes antrosi organizacija gali kam atrodyti nerealius ar net neparankius padarus.

Jei organizuota visuomenė aiškiai atmeta mintį paremti bendrą KF, ką gi tai reiškia? Belieka tik viena viltis — susitvarkius lietuvių Bendruomenę Amerikoje (jei ji susitvarkys?), jos ribose, kaip ir yra numatyta, Fondas galėtų rasti savo vietą ir prideramą reikšmę. Ta prasme, dabartinė — organizacinė — veikla iš tikrųjų vis dar yra pakibusi ore ir kai kam gal sukėlė nepagrįstą įtarinėjimą dėl tariamo KF neveiklumo.

Kas gi beliko Kultūros Fondo Clevelande, prisiėmusiam ir apygardines pareigas? Jo veikla neišėjo iš vietos ribų. Tai buvo veikla, kurią gali atlikti ir

kiekviena kita vietinė organizacija. KF pagrindinė paskirtis yra telkti lėšas ir jas sutelkus, remti kultūrinės vertybes, rūpintis jų ugdymu. Ar lėšos buvo reikiamai telkiamos?

Poros didesnių koncertų su rengimas ir sudėtos bei dedamos jiems rengti didelės išlaidos, kurias pajamos vos vos atlygina, — toks lėšų telkimas nėra vykęs. Ar tikslinga Fondui rengti plataus masto vakarus su iškiliais menininkais, išleisti apie 1600 dol. honorarams, geroms saloms miesto centre ir kt. ir... vargais negalais išbristi iš deficito? Ar reikia po koncertų rengti pobūvius, dalyviams sumokant po keletą dol. tikslu geruose miesto viešbučiuose pabendrauti su menininkais? Ir tai tuo laiku, kai Vokietijoje likę tautiečiai dažnai atsiduria bado akivaizdoje?

Žinoma, geras yra dalykas parodyti žymesnius menininkus, kelti meninį žiūrovų lygį, bet tai nieku būdu nėra pirmasis KF uždavinys. Net ir patys valdybos nariai (St. Barzdukas, Dirva, 22 nr.) pripažįsta, kad "koncertų, pramogų rengimas tegali būti Fondui tik antraeilės reikšmės uždavinys". Jei parengimai ir duoda pelno, tai tik ne visi ir tik ne tokie, kurie turi pretenzijų ir brangią reprezentaciją. Reikėtų įsivertinti būdą tas nelaimingas lėšas telkti kitais būdais. Pav., latviai svarsto galimybes nuo visų parengimų bielių po 5 ar 10 ct. skirti KF reikalams.

Bet čia gal šauta pro šalį, nes, kaip paaiškėjo iš spalio 14 d. KF narių susirinkimo Clevelande, valdyba besanti pasiryžusi pirmoje eilėje plėsti, populiarinti kultūrinę veiklą Clevelando visuomenėje. Tam tikslui numatoma surengti bent du augšto meninio lygio koncertai, trys literatūrinės akademijos (mūsų kultūros veikėjų išryškinimui), bent 3-4 radijo valandės vaikams ir jaunimui, pagaliau, pasiryžta išleisti ir iš Clevelando ribų, numatant paskelbti premiją dramos veikalui parašyti.

LIETUVIŠKA MOKYKLA BALTIMORĖJ

Spalio 14 d. įvyko Baltimorės lietuvių šeštadieninės mokyklos tėvų bei globėjų visuotinis susirinkimas.

Aptarta eilė mokyklai liečiančių klausimų ir išklausta mokytojų. Radžiaus įdomi paskaita apie Amerikos jaunimo tarpe įsigalėjusį narkotikų vartojimą ir jo žalą jaunimo sveikatai.

Mokyklai vadovauja buv. mokyklų inspektorius K. Dulys ir dirba šie mokytojai: Bogutienė, Brazauskas, Radžius, o žaidimams ir dainoms — Noreikienė.

Į naują tėvų komitetą išrinkti A. Leonas, Vaškys ir Šilgalienė. Pamokos vyksta parapišės mokyklos patalpose, todėl atskirai šiai mokyklai nereikia rūpintis nei kuru, šviesa, švara ir kitais ūkio klausimais.

Už didelį palankumą rodantį šiai mokyklai kun. klebonui Mendeliui labai yra dėkingi naujieji ateiviai ir kiekviena proga jam išreiškia didelę padėką.

Už mokslą nutarta į mėnesį už vaiką mokėti 1 dolerį.

Lietuvių salės patalpose spalio 9 d. įvyko pirmasis po vasaros atostogų BALF'o visuotinis susirinkimas. Susirinkime buvo nutarta suruošti prieš Kalėdų šventes Vokietijoje ir Austrijoje esančiai vargo mokyklai piniginę ir maisto rinkliavą. Bendrą rinkliavą švietimo ir kitiems reikalams nutarta suruošti pavasarį. Dra-

V. ALSEIKA

EVANGELIKŲ PARAPIJA NEW YORKE

Didžiojo New Yorko lietuvių evangelikai pereiną sekmadienį po daugiau kaip 10 metų pertraukos New Yorke turėjo savo pirmąsias pamaldas ir įsteigė Lietuvių Evangelikų Parapiją. Pamaldos įvyko Brooklyno St. John bažnyčioje, dalyvaujant atvykėliams ir seniesiems amerikiečiams lietuviams. Ateityje pamaldos vyks vieną kartą per mėnesį.

Vėliau parapijos salėje įvyko pirmasis susirinkimas, kurio metu įsteigta parapija ir aptarti kultūriniai reikalai. Visi dalyvavusieji pasisakė už lietuviškos sekmadienio mokyklos įkūrimą, kuri veiks prie parapijos. Taipgi sudaryta jaunimo grupė, kuri apjungs visus kultūrinę veiklai.

Susirinkime susikaupimo minūte pagerbti mirę evangelikų veikėjai kaip Martynas Jankus, J. Vanagaitis, V. Gaigalaitis ir kt. Lietuvos gyventojams nutarta pasiūsti radijo bangomis sveikinimą, dvasioje jungiantis su visais, pasilikusiais kovojančioje tėvynėje, ir tvirtai tikint, jog ateis diena, kada geležinė uždanga nukris.

J. Ginkaus radijo konkursas

Pereito šeštadienio Juozo Ginkaus radijo programa per WWRL radijo stotį sukėlė ypatingo susidomėjimo klausytojų tarpe. Programos metu buvo pagrota lietuviškų dainų plokštelė, kviečiant įspėti dainininką. Per pirmąjį pusvalandį į radiofoną skambino per 40 asmenų, iš kurių tik trys įspėjo, kad tai dainavo Marijona Strumskienė. Gi visi kiti balsų dauguma pasisakė už Stoškiutę, Oną Kaską ir Augaitę. Teisingai atspėjusiems buvo paskirtos trys dovanėlės.

Juozas Ginkus ir ateityje ketina ruošti panašius konkursus.

Inžinierių pobūvis

New Yorko inžinieriai ir architektai spalio 20 d. Povilanskienės svetainėje Brooklyne buvo susirinkę savo tradicinės arbatėlės, kurios metu aptarė savo aktualiuosius profesinius reikalus. Arbatėlės metu turėjo kalbėti kiti Vokietijos atvykęs buv. Tautos Fondo Valdytojas prof. Kaminskas, bet, matyt, kieno nors sutrukdytas arbatėlėje nedalyvavo. Prof. Kaminskas apsisistojęs New Yorke pas savo gimnazičius Petniūnus.

9,000 dolerių Balfui

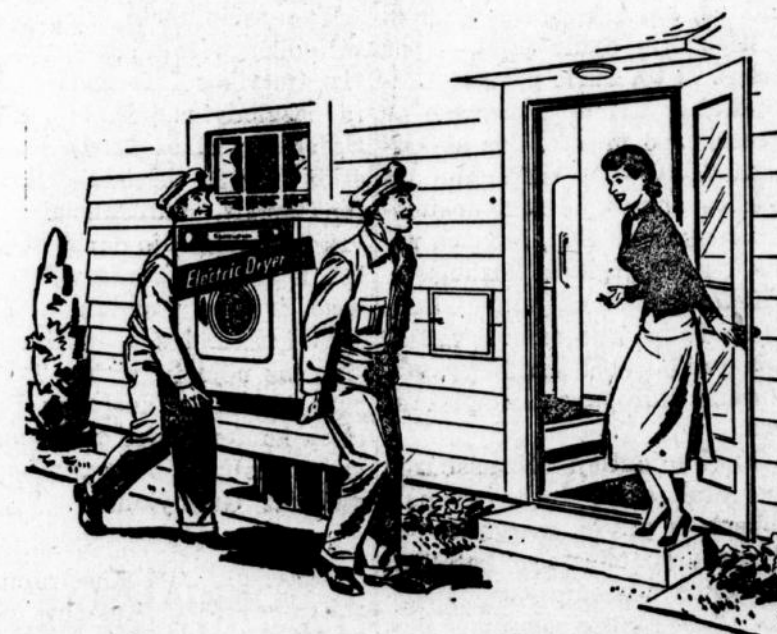
Jau paaiškėjo, kad per 9,000 dol. Didžiojo New Yorko lietuvių surinko per savo vaju, skirtą padėti Vokietijoje pasilikusiems seneliams ir ligoniams. Atsiskaitymas dar tebevyksta, o Vajaus Komitetas per radiją ir spaudą paragino skubiau atsiskaityti aukų rinkėjus, nes norima galutines žinias paskelbti tėvynėje, ir tvirtai tikint, jog ateis diena, kada geležinė uždanga nukris.

Šiuo metu BALF New Yorke skiria ypatingą dėmesį drabužių rinkliavai. Dar lapkričio mėnesį norima Vokietijon išsiųsti didžiulę drabužių siuntą. Todėl visi newyorkiečiai pakviesti prieš žiemą peržiūrėti savo spintas ir BALFui sunėsti visus atliekamus drabužius.

V. Jonuškaitė koncertuos Chicagoje

Operos solistė Vincė Jonuškaitė pradėjo ruoštis koncertui, kurinį pakvietė Chicagoje savo centrą turinti Lietuvos Gailingųjų Seserų Sąjunga savo 30 metų veiklos sukakties proga. Koncertas įvyks Chicagoje lapkričio mėn. pirmoje dalyje.

Tarnų įėjimas

bet kokių tarnų!

Ar jums patiktų sutrumpinti sunkaus darbo valandas kiekvieną savaitę... išmesti džiovinimo virves... galėti išsidžiovininti skalbinius nepareinamam nuo oro?

Tai užsisakykit elektrinį džiovituvą!

Su elektriniu džiovituvu jūs galite skalbimą pradėti ir baigti kada tik norit. Jūsų skalbiniai išeis švieži, maloniai kvepią ir nuostabiai minkšti. Ir džiovinimas truks minutes, ne valandas!

Taupykit darbą — džiovinokit skalbinius automatinu elektriniu būdu. Užsisakykit elektrinį džiovituvą tuojau.

The Illuminating Company
ALWAYS AT YOUR SERVICE IN THE BEST LOCATION IN THE NATION

"TEN O'CLOCK TUNES" MEGIAMIAUSI KURINIAI GARSIAUSIOS ZVAIGZDĖS
Perduodama penkis dienas per savaitę — nuo pirmadienio iki penktadienio
Rytails 10-14 — WICA ir WGAR • Vakaraais 10-14 — WHK

ANGLŲ KALBOS VADOVĄ

Tamsta gali užsisakyti iškirpamas ir pasiųsdamas su čeki ar pašto perlaida žemiau tilpusią atkarpą šiuo adresu:

"WORD & PHRASE", 6660 W. 147th ST., TINKLEY PARK, ILL.

Mr./Mrs. _____	(vardas ir pavardė — rašyti tik spausdintais rašmenimis)
or, _____	gavė
_____	micetas
_____	valstybė
Užsakau "Anglų kalbos vadovą" ir siunčiu pinigų už _____	
sąsiuvinį \$ _____	
Jau turiu sąsiuvinį: I dal. Nr. _____ ir II dal. Nr. _____	
(Kas dia tokios pastabos orkato, gaus veiklą ir atsiųs pirmąjį sąsiuvinį)	
Pridedu: čekį / money orderį.	
(parašas)	
LEIDYKLOS PASTABOS:	

Norėdamas gauti vieną sąsiuvinį susipažinti, atsiųsk 60c. pašto ženklais.
Nemokamai vieną prenumeratą gaus tas, kas surinkęs atsiųs keturias prenumeratas.

SIMTANUOŠIMTINIS LIETUVIS

Jonas Pakrantis Amerikoje

Dar viena iliuzija išgaravo

Nors simtanuošimtinis lietuvis Jonas Pakrantis, atvažiuodamas į Ameriką, savo lagamine daug iliuzijų neatsivežė, tačiau švarko mažojoje kišenėlėje viena kita maža iliuzijėlė pasiliko. Vieną tokią iliuziją jis, galima sakyti, visą laiką puoselėjo Lietuvoje ir paskum tremtyje: būtent, jis negalėjo įsivaizduoti amerikiečių be šypsenos ant lūpų. Jei jam anais laikais patekdavo į rankas amerikinis laikraštis ar žurnalas, jis visur matydavo vyrų ir moterų atvaizdus su plačiais besišypsančiais veidais. Pakrantis atsimena ir Amerikos lietuvių, kai jie parvažiuodavo į Lietuvą apsilankyti. Visi jie atrodė patenkinti, sotūs ir giedrios nuotaikos. Pagaliau, kai jis pamatė Amerikos kareivius Vokietijoje, ta nuomonė apie amerikiečių optimizmą dar labiau sustiprėjo, nes iš tikrųjų dėdės Samo kariautojai buvo turtingai aprenkti, valgė puikiausius valgius ir visada buvo patenkinti.

Amerikos turtingumas, karinė galybė bei ekonominis spindulavimas ne vienam Pakranciui, bet kiekvienam europiečiui sudarė gerai apsiirngusios, socialiai pažangios ir plačiai besišypsančios dėdės Samo žemės vaizdą. Su tokiais Amerikos vaizdais Pakrantis atkeliavo ir į šį kraštą. Pirmieji žingsniai Amerikoje Pakranciui atsivežtos nuomonės ne tik neišblaškė, bet ją dar patvirtino. Kai jis važiuojo iš New Yorko uosto savo draugo ištai gingu automobiliu, ant priešakinio lango buvo prilipintas popierėlis su parašu: **Keep smiling!** Pakrantis pagalvojo, kad tai yra iškaba visai Amerikai. Tą jo mintį akivaizdžiai patvirtino milžiniški turtingi miestai, jūros automobilių, ištaigingi, beveik prabangūs draugų butai ir t.t.

Neišblaškė jam to įspūdių nė pirmieji gyvenimo metai Amerikoje. Ne dėl to, kad Pakrantis nebūtų mokėjęs stebėti aplinkos, kur jis gyvena, bet dėl to, kad amerikiečių optimizmą ėmė žiūrėti daugiau iš filosofinio požiūrio. Kasdieniame amerikiniame gyvenime tų "keep smiling" pavyzdžių jis kaip ir nematė, bet jis galvojo, kad geru optimistu galima būti ir nebūtinai užsidėjus ant veido plačios šypsenos kaukę. Juk gali ir visai nesišypsoti ir nesijuokti, o vis dėlto būti dideliu optimistu. Visas priklausė nuo to, ne koks atrodai, bet svarbiausia koks iš tikrųjų esi. Kitaip sakant, nematydamas veidų su plačiomis šypsenomis nei gatvėse, nei fabrikuose, nei kinuose, Pakrantis ėmė galvoti, kad amerikiečiai savo dvasioje yra giedriai nusiteikę, kad, būdami turtingi, jie neturi ko per daug rūpintis rytojumi, kad jų gyvenimas, jei ir ne visai, tai bent žymiai gausin-

giau išklotas rožėmis", kaip kitų tautų. Jam, kaip kiekvienam atvykusiam į šį kraštą, gyvenimas nebuvo lengvas, ir jis pats neturėjo pakankamai medžiagos puoselėti "keep smiling" pasaulėžiūros, bet argi gali spręsti patalvą save apie senuosius amerikiečius, kurie čia gimė ir augo ir buvo giliai įleidę šaknis į derlingą dėdės Samo žemę? Amerikinis optimizmas jam ėmė kelti abejonių, bet Pakrantis nenorėjo taip lengvai atsakyti nuo savo senosios pažįtos, kad amerikiečiai yra optimistiškiausiai nusiteikusi pasaulio tauta, kad jie yra taip išauklėti, o ypatingai, kad tam optimizmui yra realūs pagrindai, būtent, augštas pragyvenimo standartas. Jis greitaičiau buvo linkęs kaltinti save, jog dar permažai pažįstas Ameriką ir amerikiečius, kad galėtų susidaryti tikrą ir bešališką vaizdą apie didelę tautą ir pajęgtą supraci tuos kasdienio gyvenimo reiškinius, kurie toli gražu neatstovavo "keep smiling" pasaulėžiūros.

Pirma abejonė dėl amerikinio optimizmo Pakranciui kilo tada, kai jis nuėjo pasigaminti nuotraukos pirmiesiems pilietybės popieriams. Automatai aptarnaujamieji vyrukas pasodino jį prie didelės šviesos ir suriko: "Keep smiling!" Fotografavimas buvo varomas tokiu pašėlusiu greičiu, kad Pakrantis vos suspėjo pakelti vieną lūpų kampą palaimingai šypsenai sudėti, kai fotografas, iškišęs galvą pro kabiną kokią skylę, suriko: "Okei!" Tuo būdu, kai po valandos jis gavo savo nuotrauką, tai pirmieji pilietybės popieriai turėjo pasipuošti su Pakranciui pasiautę šypsančiu veidu, kuris labai vaizdžiai iliustravo tą gerai žinomą posakį: tavo žandas kreivas...

Nuo tos dienos jam įkyriai ėmė lįsti į galvą mintis, kad amerikinis optimizmas yra ne kas kita, kaip fotografų darbas. Jis suprato, kad visi tie laikraščiai puslapiuose besišypsa valstybės vyrai, artistai, ypač artistės, lošikai ir net gangsteriai sąžiningai vykdo fotografo įsakymą: "Keep smiling!" Jam net šiurpu pasidarė, kai jis kartą pamatė iš laikraščio puslapių besišypsančią nuteistą mirtį šnipę...

Kartą, lankant Pakranciui anglų kalbos pamokas, mokytoja — grynai, čia gimusi ir augusi apie 60 metų išmintinga amerikietė — ėmė aiškinti žodžio "worry" reikšmę. Ta proga ji kiek nukrypo nuo temos ir rimtai pastebėjo, kad "nė viena tauta pasaulyje tiek nesirūpina, kaip amerikiečiai. Kas turi darbą, tas rūpinasi, kad jo nenustotų, kas turi biznį, tas bijo, kad konkurentas jo nenušluotų, politikai rūpinasi, kad jų partija laimėtų rinkimus ir t.t. Niekas Amerikoje nepatenkintas, nors

Vyt. Alantas

is tikrųjų turėtų būti priešingai". Ties senos amerikietės žodžiai Pakranciui padarė didelį įspūdį, ir jis jų nepamiršo. Netrukus po to jis viename žurnale perskaitė straipsnį vieno rimto daktaro, kuris tvirtino, kad Amerikoje daugiau žmonių mirštą nuo rūpesčių, kaip kad nuo ligų...

Po to Pakranciui nuomonė apie amerikinį optimizmą pasikeitė iš pagrindų. Jis nepatikėjo, kad čia daugiau žmonių mirštą nuo rūpesčių kaip nuo ligų, tačiau jam pasidarė aišku, kad spaudos taip sistemingai ir atkakliai puoselėjama šypsena yra ne kas kita, kaip muilo burbulas, nieko bendra neturintis su tikrove. Jokių ypatingo amerikinio optimizmo nėra. Milijonai amerikiečių gyvena tais pačiais rūpesčiais, kaip ir bet kuris planetoje gyvenantis. Kaip danguje, taip ir žemėje...

Blaivi nuomonė

(Tėsinys)

Diplomatai

Tai nenutrūkusiai veikianči Nepriklausomos Lietuvos valstybinio aparato dalis. Tiesa, tai yra valdininkai, vykdančios funkcijas. Tačiau tuo pat metu tai yra tarptautinės teisės fiksuota institucija. Tikrai didžiausias galime, kad šią instituciją turime ir kad ji dar daugelio valstybių pripažįstama, kaip Nepriklausomos Lietuvos institucija, visiškai oficialiai vykdanči savo funkcijas, ypač nepaprastai vertingose, pirmojo pasaulinio vaidmens valstybėje, kaip Jungtinių Amerikos Valstybės. Mes tiesiog laimingai ten turėdami savo atstovus — ir diplomatinėje ir konsularinėje srityse.

Visai nepagrįstai ir tiesiog užgaulingai tuos spaudos pulki diplomatus. Jie savo pareigas, kiek buvo jų galioje, atliko dar tada, kai VLIKo nei buvo, kai tik tai vieni diplomatai begalioje veikti. Ir jie veikė. Garbė jiems, kad sunkiausiu tautos ir valstybės metu jie iškėlė teisę, teisėtumo balsą ir užprotestavo prieš smurtą.

Juk jie ir VLIKą eksponavo užsienams, kai niekas apie jį dar nežinojo. Jie ir dabar atlieka didelį vaidmenį, nors kai kam ir nematoma, o kai kieno tyčia nepastebima. Jie gi, suvargęti sunkios padėties ir nusistovėjusių diplomatinių tradicijų, kartais ir dar dėl svarbesnių priežasčių, girtis savo veikla negali. Ir tuos spaudos neįdomesnius užsiuolimus jie tylomis "nuri-jo, kaip karčią piliulę".

Jiems reikia bendradarbiavimo. Gero patarimo ir geros sugestijos jie tikrai neatmes. Jų darbas nematomas, bet sunkus. Padėkime jiems kuo galėdami, o ne užsipildinėkim, kad ir be maskuotai piktos valios, tai vis dėlto neprotingai.

Organizacijos

Nėra sąmoningos tautos be organizacijų. Nėra demokratijos be politinių organizacijų. Nes organizacijose gimsta gyvenimo tobulinimo idėjos, kristalizuojasi joms gyvendinti priemonės. Todėl organizacijos reikia pozityviai vertinti.

Nepaprastai augštos vertės ir didžiųjų darbų yra Amerikos Lietuvių Taryba — ALT, kuri jau pirmomis Lietuvos okupacijos dienomis darė žygių prieš okupaciją, už laisvę. Tai — viena

Einu aušros žavingos nepažinės, belžiu duris graudus ir neprasytas pačiam dugne palūžusios krūtinės nešu eiles neparasytas.

Juozas Kėkštas

Ne broli Kėkštai, tai netiesa. Netiesa ketvirtiojoje eilutėje. Eilės parašytos, Tavo ir kitų. Gal dar nelabai daug, tikriausia ne visos. Ir tai gerai, nes dar naujų sulauksime. Jau mano paties "bibliotekoje" stovi išsiriškiavusios knygelės, plonytės ir storesnės, Tavo ir kairiųjų kitų. Per keleris pastaruosius metus parašytos.

Ir štai dabar visa knyga — Tavo ir keturių kitų. Naujosios mūsų poezijos rinkinys, antologija — **ZEMĖ**. (Išleido "Lietuvių Dienos", Los Angeles, Calif., 1951 m., 200 pusl., kaina 4 dol.). Ir jūs visi kiti, nebekalbėkite, kad merdi lietuviška knyga "tremtyje". Kad naujų gerų knygų vis mažiau bepasirodo, kad krizė, kad grafomanai užviešpatuoja rinką. Ne, tai gal knygų rinkos krizė, nes vis labiau apsamanojantis pirkėjas merdi. Bet gerų knygų yra, jų

vis dažniau išeina ir Vokietijoje, ir Brooklyne, ir Chicagoje, ir Kanadoje, ir Australijoje, ir net Kalifornijoje...

O ta kaliforniškė — viena iš pačių gražiausių. Puikus leidinys, kurį, prisimenant įprastinių mūsų leistųjų knygų standartą, reikėtų vadinti liuksusiniu. Sodrus ir josios turinys — lietuviškos žemės ilgesio ir jos praradimo skausmo poezija. Pakankamai subrendusi meniškai, nuširdi, stipri. Kaip žemės trauka...

Dar keistų žmonių tebesama mūsų tarpe. Europoje turimi patikęs pažįstama, labai aktyvų rezistentą, kuris, būdamas itin sausus profesijos žmogus, prieš karą niekad nėra domėjęsis poezija ir kitokiais švelnesniais menais. Dabar — pusę metų keliuose laiškuose jis man rūšciai priekaišiojo, kam nepadėjau jam iš Amerikos persiųsdinti Henriko Radausko "Strėlę danguje". O gerai žinau, jog laisvo laiko jis turi bene mažiau už mus, fabrikuose plūšančius.

Neabejoju, jog vėliau jis mane dar daug bars, jei nenusisysiu jam "ZEMĖS". Galima sakyti, kad yra jau patirta, jog meno ir savos poezijos ilgisi ir jį savo dvasinės jėgos gaivina daugiausia tie, kurie, rodos, ir taip jau stiprūs dvasioje, užsišpyrę tautinėse pareigose, veiklūs darbuose. Savosios žemės ir savųjų namų poezijos netrukta tie, kuriuos pilnai patenkina nusipirkta žemės sklypas ir namas bet kur, kuriuos pilnai patatina "motorizuota trauka", kuri maloniausias skaitymas jau yra — inkasuoto čekio apskaitymas... Nesisivaidau akmenimis, bet laikas šnėkėti be bovelnos. Nutrūkimas nuo savosios literatūros ir poezijos, mūsų gyvenimo aplinkybėmis, beveik visuomet yra mūsų visuomeninio, kultūrinio, rezistencinio apsamanojimo rodiklis.

Penki jauni lietuvių poetai į vieną knygą sudeda savo dvasios, jausmų ir meditacijų dokumentą — gimtosios žemės šauksmą, ilgį ir gėlį, įieško meninių formų bevilistikumo ir tikėjimo išraiškai. Man rodos, kad visa tai rasta ir pateisinta. Artimos nuotaikos ir krypties, nors ne vienodo lygmens poezija. Pavyzdžiui, tai mėginti parodyti — ne laikraštys vieta.

Neabejotinai stipriausias iš visų — Vilnijos "argentinietis" Juozas Kėkštas. Jo eilėraščiai, kaip Rudens dugnu, Ant Kaspijos kranto, Alkanos gatvės, Užrašas, šiaurės sonata ar ypač Maioli žydi aguonom, — yra didžiulės įtampos, žmogiškosios ir meninės, sužalavimai, tikri šedevrai. Stambaus ir buriančio pajėgumo Alfonsas Nyka Niliūnas, ypač savo Pavasario ir Praradimo simfonijomis, Elegijomis... Daugiau "sausesnis", intelektuališkesnis, gal net be reikalo tikrąją savo prigimtį, emocijų, slopinantis Henrikas Nagys. Ryškaus talento žybčiojimai Vytautas Mačernis atskleidžia savo vizijų pasaulį, nors perankstyva mirtis nutraukė jo kūrybos siūlą, nebeduodama

plagos, nes jos aiškios ir išdėstytos. Nebent pabrėžti tą mintį, kad reikia tikrai geros valios, kurios daugumai VLIKo organizacijų ir jų atstovų jame netrūksta. O geros valios neturi trūkti, nes į VLIKą nukreiptos visų tautiečių akys, jo veiklon dedamos viltys, iš jo laukiama ir tikimasi to, kam jis sudarytas ir kam egzistuoja.

Galima nedvejojant teigti, kad visi tautiečiai dvasios pakilimu sutiks kiekvieną jame geresnį nusiteikimą, rimtį ir darną ir nenurims dėl ligišolių trūkumų.

Išvados

kokios ypatingos nėra reikalingos

Žemės balsas - viltis neviltyje

čiau pasireikšti. Tame penkerių kės santykių bene kukliausiai Dievo apdovanotas, nors Jį kone daugiausia pagerbiantis, gal būtų Kazys Bradūnas. Bet gal aš ir klystu... Kiekvienu atveju jis suteikė vertingą įnašą antologijai, ją taip rūpestingai sudagudamas.

Juozas Girnius antologijai parašė ilgoką (60 puslapių) įvadą. Tai skaidrios nuotaikos, lojalūs, labai simpatingi komentarai mūsų "juodo pesimizmo" ir "neviltes" naujai poezijai. Drąsų ir taiklių minčių pluoštas apie tremtinių dvasinio gyvenimo tikrovę. Įtikinantis paaiškinimas, kodėl pagėgėliai (nors ir politiniai...) negali ir neturi teisės šiuo metu dar reikalauti iš savo poetų būti naujo atgimimo maiorais. Pagrįstas įrodymas, kad šioje pesimistinėje, be galo "nevisuomeninėje" poezijoje iš tikrųjų esama ne mažiau patriotizmo ir aktualumo, negu toje, kuri stačiai deklamuoja tėvynės meilę ir "dega partizanų krauju".

Gaila, kad Girniaus įvadas aiškiai per nepopuliariai parašytas ir įkandamas bus tik specialistams. Be žalos turiniui, galėjo jis būti ir iš dvigubai mažiau žodžių. Jo duotasis mūsų literatūrinę generaciją suskirstymas (ZEMĖS dalyvius laikant trečiąją mūsų literatūros kartą...) ir to paskirstymo pagrindų išdėstymas, būčiau veik tikras, mūsų literatūros mokslui niekad nebus priimtinas. Dailiojo žodžio kūryba, be abejo, visuomet galima aiškinti ir filosofškai, ir visokeriopai, bet jos tikrajam vertinimui ir supratimui metodai tegali būti tik literatūriniai, pirmiausia estetiški ir formalistiniai. Kiti metodai veik visada ir neišvengiamai klaidinimai, bent šališkai nustato meno kūrybos vietą bei vertę.

Tačiau šiuo atveju dėl to niekas per daug nesisielosime. Įvado tikslas buvo šiaip jau tikrai lengvo pobūdžio mūsų penkių jaunųjų poetų kūrybą padaryti visuomenei suprantamą ir jos gilesnę prasmę atskleisti. Tas jam pavyko. Man dingojas, kad jam pavyko įrodyti ir vieną, iš pažiūros, net labai padoksinę mintį: — mūsų poetai dainuoja nusivylimą ir mes patys daugelis jaučiame nusivylę: anot Girniaus, esame dar permažai nusivylę, ir juo didesnis bus mūsų nusivylimas, juo skaudesnė gimtosios žemės netekimo žaizda, juo sunkiau ji gys, tuo lėčiau pastoviai ir su pasitenkinimu svetur "įsikursime", tuo aštresnis bus mūsų pasiryžimas atko-

voti Tėvynei naują laisvę, bent jau nuoširdžiau padėti tiems, kurie dėl jos kovoja ir kovos... Jei teisingai supratau painoką Girniaus mintį, niekada kitaip negalėčiau pasisakyti, dar neįsmokau kitaip galvoti. Gal dėl to tas mūsų poetų juodasis pesimizmas, beveik mėgavimasis kančia, tas nusivylimas, ta šiurpi nevilts, tas skaudusis gimtosios žemės ilgesys, tas, anot Kėkšto, "tragingos epochos tragingo dangaus nešiojimas akyse, kai akys neranda spindulių žėrinčio rytdienos kranto", — visai tai manys žadina viltį, tikėjimą, užsispyrimą pasiekti žėrintį rytdienos krantą kovojančios tėvų žemės balsą...

Antanas Skirius, savo spausuotėje taip rūpestingai išleidęs ZEMĖS antologiją, yra gražių darbų prisidėjęs mūsų kultūrai. Man tik kiek gaila to, apie ką dabar kalbėti jau pervėlu. Daugiau sukonkretinsiu Girniaus įvadą ir pridėjus dar keliolika puslapių, juo galėjo užtarnautą vietą rasti savo meniniu lygmeniu ir literatūrine kryptimi ne taip jau iš tos penkerių kės besiskiria tokie išnokę ir stiprūs poetai, kaip Henrikas Radauskas ir neseniai pasimiręs Juozas Krūminas, gal dar koks vienas.

Tada be abejonės visi pasakytume, kad štai sulaukėme beveik pilnos ir stipriausios mūsų naujosios ir jaunosios moderninės lyrikos antologijos. Lieka tik ja naudotis ir stebėti, kaip našiai toliau rutuliojasi mūsų poezijos kūryba... net ir laikinai netekusi po kojų savo gimtosios žemės.

Bronys Raila

GARY BALTAS PRADEDA VAJŲ

Gary BALT'o skyrus pradeda vietos lietuvių lankymą. Iš viso Gary esama per 350 šeimų ir paskirai gyvenančių lietuvių. Kiekvienam rinkėjui teks apmokėti 15-20. Praeitų metų panašus vajus davė per \$300 pajamų. Vajaus užbaigtuvėms, lapkričio 24 d., numatoma suruošti "užbaigtųjų vakarą" su menine programa, loterija, šokiais ir pan.

V. Beliajaus

THE DANCE OF LIETUVA

54 lietuvių tautiniai šokiai bei žaidimai

Užsakymus ir pinigus siųsti DIRVOS redakcijai

Kaina — \$5.

Didžiulis komiškių vaidinimų ir šokių

VAKARAS NEWARKE

įvyksta Sekmadienį

LAPKRIČIO - NOVEMBER 4 dieną

MALONIOJ IR JAUKIOJ

Lietuvių Šv. Jurgio Draugijos Salėje

180-182 New York Ave., Newark, N. J.

Programoje: KOMIŠKI VAIDINIMAI

kuriuos atliks LINKSMIEJI BROLIAI (pirmą kartą Newark) vadovaujami buvusio Vilniaus valstybinio teatro artisto

VITALIO ŽUKAUSKO

Po vaidinimų bus ŠOKIAI BUFETAS — gausus užkandžiais ir gėrimais PRADŽIA 6 val. vak. (duryas atdaros 5:30 val. vak.)

ĮEJIMAS \$1.00

Rengia Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga

NAUJIENA LITERATŪROS MĖGEJAMS!

JAU ATSPAUSDINTA IR PARDUODAMA POEZIJOS

ANTOLOGIJA

Z E M Ė

ZEMĖJE telpa brandžiausia kūryba: Juozo KĖKŠTO, Kazio BRADŪNO, Alfonso NYKOS-NILIŪNO, Vytauto MAČERNIO ir Hen- riko NAGIO.

Antologiją redagavo KAZYS BRADŪNAS, o studijinį įvadą parašė JUOZAS GIRNIUS.

ZEMĖ išleido "LIETUVIŲ DIENOS" — 9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif. Knyga turi 200 pusl., iliustruota ir atspausdinta dviem spalvomis. Kaina \$4.00. Ją galima įsigyti pas visus "Lietuvių Dienų" atstovus. Clevelandiečiai gali įsigyti ir Dirvos redakcijoj.

MŪSŲ KALBA

Redaguoja
Pranas Skardžius

DIRBTINIAI LIETUVIŲ ASMENS VARDAI

Senovėje lietuviai yra turėję ir iš dalies dar šiais laikais tebeturi gražių, tikrai lietuviškų, visų pirma triskiemenių vardų, pvz.: Algmantas, Butginas, Daugirdas, Gedvilas, Gintautas, Gostautas, Kantautas, Laisvydas, Mažrimas, Milvydas, Mindaugas, Nortautas, Norvaisas, Radvilas, Rimtautas, Skaudminas, Sudmantas, Svrigantas, Tautgirdas, Vaištautas, Vismilas, Visvaldas, Vytautas, Žadvėdas, Zymantas, Zostautas ir kt. Ilgainiui šalia šių sudėtinųjų vardų atsirado trumpinių ir įvairiausių prisagųjų vardų, pvz.: Algis, Bartas, Gintas, Girdys, Kantas, Ramas, Tautis, Valys arba Barutis, Gailenis, Giniotas, Kentenis, Kestutis, Ramutis, Skiriotas, Viliotas ir kt. Vieni iš šių vardų dabar yra prigiję, pvz. Algis, Algirdas, Gediminas, Gintautas, Kestutis, Romas, Vytautas... o kiti jau yra išvirtę pavardėmis, pvz. Ašmantas, Butginas, Galvydis, Gimbutas, Jokantas, Mantvilas, Norbutas, Putrimas, Surgautas, Survila, Narvydas, Visbaras, Vismantas, Visgirdas ir kt.

Pastaraisiais laikais, gyvėnant tautinei sąmonei, buvo vis daugiau ir daugiau svetimųjų vardų vietoje pradėta vartoti savų, lietuviškų, vardų. Bet šie naujai pradėti vartoti vardai yra labai nevienodi: vieni iš jų yra įmanomi ir lengvai pateisinami (pvz. Algis, Gailutis, Ginutis, Girdenis, Kastytis, Kestutis, Lai mutis, Ramūnas, Rimas, Romas, Saulius, Vydas, taip pat Birutė, Dalia, Gailutė, Gedutė, Giedrė, Gintė, Gražina, Laima, Laimutė, Milda, Rima, Saulė, Sigutė, Zilvilė ir kt.), o kiti, atrodo, yra atsitiktiniai, nevykusiai išraišpyti arba net visai pramanyti, pvz.: Gardevutis, Gendvilis, Jagaubis, Jaugalis, Katėgirdis, Kimtyla, Kindis, Mantmikas, Patolis, Saigūnas, Sengaila, Uolkertis, taip pat Dalydė, Dulnė, Duonutė, Kubiš, Makarė, Min tibatė, Parundė, Pasargė, Rito nė, Rutavilė, Svetigailė, Vaide liotė, Žvaigždė, Varmonė, Vė juna ir kt. Taip pat nemaža lietuviškų vardų yra su paprasčiausiomis rašybos klaidomis; pvz. 1951 m. Dirvos išleistame kalendoriujie rašoma: Butgeidis, Nomgaila, Skirmuntas, Vidmantas, Vikintė, Zibartas, Zigmantas ir kt. Taisyklingai turi būti rašoma: Butgeidas (arba Butigėdas), Namgaila, Skirmantas, Vydmantas, Vykintė (šalia Vykintas), Zybartas, Zygman tas (arba Zygimantas).

Kad kalendoriujose, parenkant lietuviškus vardus, lig šiol buvo elgiama labai neatsargiai ir neišmaningai, rodo daugybė dalykų. Pvz. Jagaubis, sutinkamas viename kitame Maž. Lietuvos žodyne, veikiausiai yra perdirbtas iš Jaugabis, pvz. Jaugabis: Gabjaujis, Gabjauja (šalia Gabija, Gabėta ir kt.). Jaugalis yra nesuprantingai perdirbtas iš

Jaugilas, Jogilas, Jogėla, Jogaila ir kt. Uolkertis gali būti sudarytas iš uola bei kertė (tai būtų nesamone!) arba iš uola bei kertu, kirsti (t. y. uolkirtis). Duonutė yra tiesiogiai sudaryta iš duona (plg. galva: galvutė) arba pagal duona perdirbta iš Danutė, Danuta). Pasargė yra vokiškas Serijos, arba Paserio, upės pavadinimas (Passarge). Vaideliotė atrodo kaip ryt. augš tačių mergeliotė ir veikiausiai nevykusiai yra išvesta iš prūsų vaidelotte "kunigas", kuriam lietuvių kalboje tegali atliepti vaidulitis-ė, mažybinė vaidilo ar

vaidilos lytis. Pagaliau retas kuris lietuvis galės suprasti tokias prašmatnybes kaip Katėgirdis, Kimtyla, Mantmikas, Parundė, Rutavilė, Varmonė ir kt.: tai yra kokio nors negrėbšos pramonė arba nevykę perdirbiniai.

Toliau, leidžiant lietuvių kalendorius, reikėtų bent kartą kiek rimčiau peržiūrėti tariamus lietuviškus vardus ir parinkti kiek galint geresnius, būdingesnius, o aiškiai nevykę ir prasi manyti vardai turėtų būti pašalinti: nemokiška vardu kalyba turėtų pagaliau liautis dar kiusi mūsų gražųjų vardyną ir tuo būdu klaidinusi mažiau nu simananciuosius.

KALBINĖ APŽVALGA

1. Lituanistiniai rusų nuopeiniai

Š. m. Vilnius Nr. 206 J. Balčikonis rašo:

"Genialieji draugo Stalino darbai kalbos mokslo klausimais padėjo teoretinius pamatus marksiniam kalbos mokslui, atvėrė šioje mokslo šakoje naują erą, iškėlė tarybiniam mokslininkams uždavinius toliau plėsti lietuvių kalbos mokslą. Dirbant šį darbą mūsų pareiga taip pat iširti įžymiusius darbus didžiosios rusų tautos mokslininkų, kurie patys pirmieji padėjo pamatus lietuvių kalbotyrai ir išugdė pirmuosius lietuvių kalbininkus." Ir toliau, išskaičiavęs vieno kito caristinių (ne komunistinių!) laikų rusų kalbininko (Fortunatovo, Koršo, Uljanovo, Potebnios, Bodueno - de - Kutenės ir kt.) žymesnius darbus, tarp ko kita liečiančius ir lietuvių kalbą, autorius savo straipsnyje baigia šiais žodžiais: "Naudodamiesi tomis puikiomis sąlygomis, kurias suteikė tarybinė valdžia, ir remdamiesi draugo Stalino veikalais kalbos mokslo klausimais, Tarybų Lietuvos kalbininkai su dviguba energija turi toliau vartoti savo gimtosios kalbos tyrinėjimo darbą, ugdyti lietuvių kalbos mokslą, kuriam tvirtus pamatus padėjo didysis mokslo korifėjus draugas Stalinas".

Tokių J. Balčikonio rašymų komunistiniame laikraestyje visai netenka stebėtis, tik yra įdomu, kad jis, kalbėdamas apie lietuvių kalbos mokslą, vietomis rašo visai nebalčikonisku stiliumi ir randa reikalinga pirmon vieton iškelti rusų kalbininkų nuopelnus, būtent — kad rusų mokslininkai "patys pirmieji padėjo pamatus lietuvių kalbotyrai", ir dabar mokslo korifėjus draugas Stalinas vėl padėjo "tvirtus pamatus" lietuvių kalbos mokslui. Kad žymieji rusų caristinių laikų kalbininkai (Fortunatovas, Koršas ir kt.) yra visų pirma buvę Vak. Europos lyginamosios indoeuropiečių kalbotyros mokiniai, kad pirmąją mokslinę lietuvių kalbos gramatiką yra parašęs vokiečių Augustas Schleicheris, kad daugelį pagrindinių lietuvių kalbotyros problemų yra sėkmingai sprendę visa eilė kitų V. Europos kraštų mokslininkų, apie kuriuos trumpai rašo prof. Ernestas Fraenkelis 1950 m. Aidų Nr. 9 (410-418 psl.), pvz. vokiečių A. Benzenbergeris, latvis J. Endzelynas, suomis J. Mikkola, lenkas J. Rozwadowskis, čekas J. Zubaty, prancūzas F. de Sossūras (de Saussure), jo mokinys A. Meillet, olandas N. van Wijkas, švedas R. Eklomas, norvegas Chr. Stangas ir kt., tai jis nei žodžių neprasitaria. Jam čia svarbiau buvo iškelti rusų mokslininkų vaidmenį ir šių dienų kalbotyros

korifėjo svarbą, o šis korifėjas 1950 m. birželio mėn. 20 d. Pravdoje tiesiai sako savo draugams: "Aš nesu kalbininkas ir, žinoma, negaliu visiškai patenkinti draugų".

2. Kita medalio pusė

Laisvoji Elta š. m. spalio 1 d. biuletenyje (Nr. 18) praneša tokią žinutę:

"Liet. Mokslių Akademijos visuotinio susirinkimo sesijoje... ypač buvo užspulstas lietuvių kalbos institutas ir jo direktorius J. Balčikonis, nes ten rasta "daug trūkumų ideologiniam darbe...". Kodėl ir kuo "nusi kaltu" Balčikonis, paaiškėja iš jo adresu pareikštų per "S. L." No. 113 Ariškino, Vilniaus Ped. Instituto direktoriaus pavaduotojo, užspulstimo. Girdi, instituto gyvuoja jau 9 metai, žodyno sudarymas pradėtas jau prieš 20 metų, bet jo pasirodė vos 2 tomai. Trečiasis turėjo būti išleistas 1949 m., bet "rankraštis dėl didelių klaidų negalėjo būti priimtas", todėl jo išleidimas buvo nukeltas į 1951 m. Girdi, instituto "mokslo darbas atskirtas nuo realybės, jis labai mažai yra nuveikęs propagandą ir aiškiai nime genialių Stalino kūrinių". Dir. Balčikonis "blogai organizuoja mokslinį ir politinį instituto darbą ir visiškai nesirūpina tinkamų idėjų — politinių atžvilgiu kadrai parinkimų."

Čia iš savo pusės tenka tik porą mažesnių pastebėti: 1. 1940-1941 m. "Glavit" ir CK buvo dėl tariamų "erezijų" nutarę gauti konfiskuoti pirmąjį liet. kalbos žodyno tomą, kuris buvo jau surinktas ir visas išspausdintas dar prieš 1940 m. birželio 15 d.; 2. antrasis to žodyno tomas buvo kelių žmonių komisijos sureduotas ir didžia dalimi jau išspausdintas, bet karas sutrukdė jo pasirodymą, o po 1944 m., kaip pats J. Balčikonis praneša "Mokslininkų žodyne" (25 psl.), antrasis tomas turėjęs kiek ilgiau užtrukti, nes "vokiečių okupacijos metais tolimenis žodyno redagavimo ir leidimo darbas buvo hitlerininkų sužlugdytas"; pagaliau, "nemaža darbo reikėjo padėti atitai sant okupacijos metais padarytą žodyno rašybos netvarką". Dabar teks pažiūrėti, kuo bus paiseisinta ilgokai uždelsus trečiojo tomo spausdinimą.

PIX BEVERAGE

45 rūšių alaus — visoki gaivinantieji gėrimai, vynas ir šampanas (prancūziškas) Parengiama vestuvėms, baliams, pobūviams. Nemokamas pristatymas dieną ir naktį. Atdara ir trečiadieniais. 6903 Superior Ave. EX 1-3311

Dosnūs krepšininkai

(Laiškas iš Australijos)

Dariaus pasėta, Lubino, Ruzgio, Kriaučio ir kt. auginta Lietuvoje davė gražų derlių. Išvykdamis iš namų palikom daug ką, bet krepšinį pasiėmė. Gera sėkla gajai. Jos vešlus atolas pražysta visur, kur tik mūsų atžalynas ją atneša ir palais to savo prakaitu.

Prieš trejetą metų atsiradę lietuvių ir Adelaidėje. Dar ne apšilti nespėjo, keletas entu

ziastų su Sadausku ir Urnevičium priekyje jau sudarė lietuvių krepšinio komandą. Po ilgo šen ir ten iš jos išaugo gal stipriausias visoje Australijoje lietuviškas sporto klubas "Vytis". Pernykštis Pietų Australijos meisteris, "Vytis" šiais metais turėjo sunkiai kovoti, kad atlaikytų turimas pozicijas. Neseniai pasibaigus 1951 m. krepšinio pirmenybėms komandos susirinkia vo taip:

1. "Vytis"	42 taškai,	1185 : 645 krepšių santikis
2. Latviai	40 "	1077 : 592 "
3. Estai	28 "	693 : 677 "
4. O. B. I. (austral.)	24 "	828 : 696 "
5. U. S. Mormons	16 "	572 : 719 "
6. Mac's	14 "	547 : 692 "
7. YMCA	10 "	637 : 723 "
8. SA Brush Co.	2 "	331 : 1126 "

Išspūdingos buvo baigminės varžybos: sugriežus Anglijos himna dėl P. Australijos krepšinio meisterio vardo susigrūmė du amžini varžovai — lietuvių su latviais. Šių pirmenybių metu "Vytis" fiksavo dvigubą rekordą: įmestų krepšių skaičium peržengė 100 ir eiliniam varžovui (S. A. Brush Co.) užkrovė 117 : 12. Tokių pasekmių Australijoje nėra buvę nuo 1890 metų, kai krepšinis čia atsirado.

"Vyties" komandoje žaidė ir įmėtę krepšių: S. Urnevičius (kapit.) 325, A. Ignatavičius 359, K. Jaciūnas 161, V. Gurskis 113, E. Kurauskas 85, E. Pyragius 60, J. Bravčėnka 33, A. Kitas 31, K. Merūnas 18. Iš jų Urnevičius, Gurskis ir Jaciūnas įėjo į P. Australijos rinktinę, o Ignatavičius, be to, dar ir į visos Australijos rinktinę.

Pora žodžių apie čionykštį krepšinį iš viso. Šiais metais Adelaidėje vyksta dvejų lygiagrečių "krepšinio" pirmenybės. Lygoje žaidžia 22 komandos trijose klasėse. Tai stipriausios komandos, jų tarpe ir visi pabaltiečiai. B-klasėje dėl 1 vietos grumiasi antra "Vyties" komanda: Armonas, Alkevičius, Šliužas, Čiplys, Petkūnas, Višockis, Galinskis, Sadauskas. Svarbiausias varžovas ir čia latviai...

Asociacijoje žaidžia apie tiek pat komandų. Ten vieni australai. Matome, kad konkurencija yra. Bet mūsų dosnūs: kiekviena proga biednesniems prikrauna pilnus krepšius...

Būtų perblanku sakyti, kad P. Australijos lietuviai didžiuojasi savo krepšininkais. Spėdami pagal save jie supranta, ką reiškia dirbti fabrike ir priedo dar sportuoti. Anot Ant. Miškinio: — Svečių šalyje šilku neklotos, Broleliai rądom ne aukš pilsto... — Rungtynės vyksta kas ketvirtadienis vakarais ir laikada nusitęsia arti vidurnakčio. Šeštadieniais privadoma mankšta. Tai kainuoja sportininkams daugiau nei rūpestį ir prakaitą. Pereitais metais jie turėdavo patys užimokėti įėjimą į rungtynes, kaip ir visi žiūrovai. Pirmenybės vyksta OMI (Our Boys Institute) patalpose ir jų savininkai dalyvaujantiems klubams neduoda nieko, nors salę užpildo daugiausia pabaltiečiai žiūrovai. Nesigiriant galima teigti, kad tik pabaltiečių dėka krepšinio lygis Australijoje žymiai pakilo ir plinta. Tik pabaltiečių dėka 1956 metais pasaulio olimpiadoje Melbourne Australijos krepšininkai galės stoti lygiais varžovais su kitų kraštų krepšininkais.

Vaidzo paspalvinimui keletas

vų komanda "Beograd" tapo diskvalifikuota net 2 metams. Čionykštis futbolas (ne rugby!) yra Australijos produktas ir niekur kitur nežaidžiamas. Nežiūrint drakoniškų judėjimo taisyklių, avarių nuolat daugėja. Stalo tenise ima pirmauti vengrai. Moteriškoje pusėje — mūsų Aldona Snarskytė. Sachmatuose europiečiai taip pat nusveria. Mūsų Arlauskas grumiasi dėl pirmavimo su latviais. Taip mes sportuojame!

J. Pyragius

5-tas PELĖDOS Nr. jau išėjo

Ilustracijose vaizduojama: Ką peri Stalinas. Mūsų didieji — VLIKAS, ALT ir Lozoraitis. Menininkų galerija. Paskutinis Munsaino Mohikanas. Meškeriojotai ir t.t. Turiny rašoma: Maldele į dolerį viešpatį. Ragany virtuvė. Iš amerikoniškų vėlių ir vėlių gyvenimo. Intymus daktaro pasikalbėjimas. Meilės kankinys (eilės). Raudonasis kempelis. LTSR ministrų tarybos įsakymai. Numirė iki smėlio. Graudingi nusidavimai. Apie literatūrą. Menas ir gyvenimas. Pagal karalienės Mikaldos pranašystes. Daug aktualijų ir juokų. — Metinė prenumerata 4 dol., atsk. Nr. 40 ct.

Parduodame ir išrašome knygas vokiečių kalba iš Vak. Vokietijos, Šveicarijos ir Austrijos.

Turime daug Amerikoje, Vokietijoje ir Lietuvoje išleistų leidinių ir gaidų.

Užsakymus adresuokite:

LIETUVIŲ KNYGYNAS NEMUNAS

3143 So. Halsted Ave., Chicago 8, Ill., Telef. Victory 2-3314

UNIVERSAL offers

TO THE FIRST 20 WOMEN

24-Piece Cannon Towel Set

All Famous Cannon First Quality!

FREE

with the purchase of a

UNIVERSAL WASHER or IRONER

Famous Universal 2-Speed Washer

- Exclusive Speedselector assures proper washing speed for every fabric!
- Time-A-Matic Timer automatically times your washing for you!
- Control-O-Roll Wringer the world's safest, most efficient!
- Automatic Safe-T-Switch protects the washer and you!

Priced From

\$139.95

UP Ironers Start at \$119.95

UNIVERSAL

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park Ave.

EX 1-0911

CHICAGIEČIAI, ĮSIDĖMĖKITE

DR. ANTANAS RUDOKAS, O. D.

tikrina akis, pritaiko akinius, keičia stiklus
4701 S. Damen Ave.,
Chicago 9, Ill.
(47-sios ir Damen kampas)

Prima: 6-9 v. v.;

šeštad. 10 v. r. — 6 v. v.;

trečiad. tik susitarus. Tel. YA 7-7381

Žinios iš pavergtos Lietuvos

— Kaip atrodo lietuviškasis pajūris?

— Be spec. leidimo neįeiti ne tik į draudžiamą pajūrio zoną, bet net į tokį konservų fabriką Klaipėdoje ar kitą kurį jmonę. Laisvai gali vykti tik į pajūrio kurortus ir leidžiamas maudytis vietas. Klaipėdoj judėjimas gana gyvas, gyvai veikia prekybos uostas. Tačiau laivų iš užsienio neatvyksta, tik sovietiniai ar sveltiniai. Iš Klaipėdos ateity numatyta padaryti didžiausią žvejų uostą Pabaltijy, bent taip užplanuota. Šventojon buvo numatyta nuo liepos 1 d. perkelti visus mažesnius laivus, bet ten negilu, todėl tą projektą teko vėl atidėti.

Klaipėdoj visas centras, pagal Prekybos uostą ir į tą pusę nuo Melneragės suplaktas. Nauja statyba nevyksta. Kaip po karo nieko nebuvo likę, taip ir dabar dar viskas šiurpiai atrodo. Uostoj rajone kaip buvo visos kvar-talos sugriautos, tai viskas dabar tebėra. Suremontuoti buvo vienas kitas namas. Yra plati žvejų bazė, į kurią verbuoja visokius specialistus. Tačiau kandidatai dabar griežčiau tikrinami, negu tuoj po karo. Klausia, kur buvai, ką veikėi vokiečių okupacijos metu. Labai dideli kiekiai siūly, medvilnės perdirbami į tinklus, brezentus. Tuos tinklus paprastai gamina vokiečiai, kurių, kaip ir dauguma lietuvių, į jūrą neleidžia. Į jūrą plaukia veik vien rusai, nes jie yra patikimiausi.

Po karo vokiečius varė atgal į Vokietiją, jie negalėjo gauti darbo, todėl pasivadino lietuvišiais ir tapo LTSR piliečiais. Tada buvo palikti ramybėje ir gavo darbo. Jų taip pat atlietuvinintos pavardės. Po keleto tokių atlietuvinintų žvejų gyvena Klaipėdoj, Šventojoj, Palangoj. Visur laikomasi 12 jūrmilų zonos ne 3 ar 4, kaip kad seniau. Klaipėdoj daug konservuojama žuvies. Svarbesni valdininkai ir visokių bazių vedėjai — vis rusai.

Giruliuose svarbiausia — pionierių stovykla. Bet ten siunčiami mi daugiausia rusų vaikai. Klaipėdoj yra ir pionierių sanatorija, jų žinioj ir "Sveikata". Pionierės mergaitės Giruliuose stovyklauja išimtinai rusės.

Graziau atrodo visos gyvenimas Palangoj. Čia visa eilė vilų atremontuota, į jas siunčiami pailsėti darbininkai "iš plačiosios tėvynės". Tačiau dažniausia tų darbininkų vardu čia atvyksta įvairūs agitatoriai, bet tik ne lietuvių darbininkai. Todėl Palangoj pilna burliojų ir vasarotojų iš visos Rusijos.

Spec. rusų kolonizacinių vienetų kaip kad Rytprūsiose, čia kol kas dar nėra, nors rusinimas eina kitais būdais. Tokioj Klaipėdoj, Vilniuj, Kaune arti pusę gyventojų — jau rusai. Ypač daug rusiškai, lenkiškai ir žydiškai girdėti kalbant Vilniuj. Vilniuj ir Kaune daug žydų, nors rusai jų taip pat nemėgsta.

Klaipėdoj gal net didesnė pusė gyventojų rusai.

— Kas Lietuvoje skurdžiausiai gyvena?

— Nors Lietuvą valdanti skelbiama oficialiai darbininkų valdžia, tačiau iš tikro niekas taip joje blogai negyvena, kaip darbininkai. Pati skurdžiausia padėtis vad. kolchozininkų, paskui eina bežemiai ir mažžemiai, o toliau kiti darbininkai. Kolchozininkai yra tiesiog priarioti prie kolchozų. Jei galėtų, visi pabėgtų iš miestų ar į fabrikus. Tačiau nuo žemės niekas neatleidžiamas. Ir šito nuostato labai griežtai žiūri. Ne vienas už sauvališką pabėgimą iš kolchozo buvo jau nubaustas po 3-4 metus kalėjimo. Prie fabrikų yra specialios maisto krautuvių, kur bent duonos visuomet

Pasakoja lietuviai, pro geležinę uždangą prasiveržę laisvan pasaulin

gausi. O tiems, kurie dirba pavieniui, yra mieste maistos krautuvių, kur jau ne visada galima prekių gauti. Tiesa, gali gauti saldinių, marmelado, bet užtat neįkandamos kainos. Kai imamos pardavinėti pailgosios bulkos, vadinamos "betonais", gaunamos po tris rublius, žmonių susirenka ilgiausios eilės. Tokiam Kaune, Vilniuje, Klaipėdoj yra duonos trūkumas net šiemet, o mažesniuose miesteliuose, nors ir kiek pinigų turėdamos, gausi dažniausiai nusipirkti tik sriubos. Ten padėtis šiuo atžvilgiu dar blogesnė. Valsčių centruose — visai blogai. Seniau bent kolchozininkai buvo kiek turtingesni, o dabar išbaigę vokiečių slap-tas ir neslaptas atsargas ir jie. Pagaliau pradėjo mažėti šios rūšies gėrybių net ir juodojoj bir-žoj. Apskritai, ligi šiol buvo vi-sais atžvilgiais geriau negu Ru-sijoje, bet dabar net ir patys ru-siai sako, kad įvedus kolchozus, bus blogai: padėtis susilygins su Rusijos.

— Tad kaip iš tikro žmonės gyvena, kuo gauna verstis, kad nereikėtų mirti iš bado?

— Visai, kaip tik beįmanymai. Kad galėtų kaip nors iš-siversti, žmonės griebiasi vi-sokių priemonių. Dažnas vietoj 8 val. dirba net po 16 val., ki-taip tarus, net po 2 pamainas, kad tik galėtų išgyventi. Taip dirbančiųjų nemaža rasite, pvz., Klaipėdoj prie Pienocentro, Tri-nyčių fabriko, Artojų etc., tas pat vaizdas Kaune ir Vilniuj. Kiti darbo, ypač dirbantieji ar-telėse, sukombinuoja namuose — kas puspadi prikalą ar pasi-ua "juodai" eilutę arba šiaip ko-ki drabužių suraukia. Dar kiti stoji į naktinius sargus: mat, šie dažniausiai turi laisvo laiko. Atidirbai parą — ir kitas dvi laisvas, todėl gali eiti kirsti mal-kų ar šiaip ką padirbėti. Taip žmonės verčiasi. Yra tokių, kurie šiuo būdu uždirba sezono metu net 600-800 rublių, o šiaip dar-bininko vidutinis mėn. uždarbis retai kada siekia per 300 rub-lių. Liūdna žmonių padėtis. Nuo bado ginas visokiais įmanomais būdais: perka duoną, bulves, kas nutveria kokią nors žuvį — ir taip stengiasi "kirminą nuvary-ti". Bet jei pagauna, kad žu-vį parduosi kitam — bus jau spekuliacija, už kurią smarkiai baudžia.

— Tai žmonės ten nespekuliuoja?

— Kur nespekuliuos. Bet negi iš gero. Jei būtų visko iki va-lios, tada išnyktų ir visokios spekuliacijos. Gi spekuliuodami ar pirkdami juodojoj biržoj gali gauti duonos kg. už 2,80 rublio, už rugių centnerį juodojoj bir-žoj ar slaptą kolūkio vedėjų mokama iki 300 rublių. Nors spekuliantai gaudomi ir dažniau-sia gauna po 7 metus kalėjimo, tačiau juodoji rinka neišnykusi. Pasitaiko ne kartą, kad jos pa-tarnavimu pasinaudoja net pa-tys gaudytojai. Džiaugiasi, jei kam už ją įkerta tik 3 metus. Todėl nereikia stebėtis, jei žmo-nės viską vagia.

— Juodosios biržos turgai ir dabar neišnyko, nors juose gau-namų prekių kokybė ir kiekis vis nuolat mažėja ir prastėja. Tokiuose turguose gali gauti nu-kniauktos žuvies, grybų, uogų, batų, kelnų etc., bet užėjus "ob-lavai", ir tokie prekiautojai griebiami kaip spekuliantai. Bet jei pardavinės senelis šluotas, tai tiems nieko nedaro. Tokie tik turi išsimti iš kombinato leidi-mą pardavinėti, gauna sumokė-ti mokestį ir pagal planą turi parduoti nustatytą kiekį šluotų

ar kitų leistų reikmenų. Visi pi-nigai eis kombinatams, o už par-davinėjimą seneliui bus, kaip al-gai išmokama 30 proc. Šiaip to-kiuose prekyvietėse nedraudžia-ma pardavinėti dirbtinių gėlių, galima turėti kokias 5-6 nosinu-kes po 3 rublius, seną suknėlę: rusai atneša senų padėvėtų dra-bužių, ypač paltų, bet visos tos prekės turi būti ne paties pa-gamintos. Tai jau būtų speku-liacija. Maisto produktų taip pat leido pardavinėti. Bet jei nori skersti kiaušę, turi gauti iš vyk-d. komiteto leidimą, net vet. gydy-tojų turi būti suštampuota. Taip pat turėsi sumokėti visus reika-lingus mokesčius, o jau bazė nu-statys, kur ir kurią dieną bus leista tau prekiauti. Seniau dau-gokai prekių buvo atvežama iš Rygos. Ten, sakysim, už kostiu-mą mokėjo 400 rb., o čia jau ima 700. Ypač visokie pardu-mai vyksta prieš didžiasias šven-tes, nes visiems tada itin reikia pinigų. Kad nenuvertų, kostiu-mų pardavinėtojai dabar jau iš-gudrėjo ir juos siūlo prekyvie-tėj pagal skiuteles, o susitarus veda į namus. Mat, tik vienas kostiumo iš geros medžiagos pa-siuovimas atsieina apie 400 rb., o kur dar visi kiti priedai. Yra miestuose medžiagų krautuvių, kur gerą kostiumą gali gauti pa-siutą už 1.200 rublių, bet jie gaunami tik pagal pirkti leidi-mus, kuriuos įstaigos duoda tik pasižymėjusiems ar šiaip išti-

kimiems komunistams. 1948 m. vienu metu dar buvo užvežę kos-tiumams medžiagų iš Rygos po 380-400 rb. metras, paskum dar šiek tiek iš Lenkijos, bet 1949 m. užtrūko ir tie šaltiniai. Ta-čiau net ir dėl blogiausios me-džiagos stovi ilgiausios eilės. Ru-sai seniau net per šv. Petrą vaikščiojo su "fufalkomis" ir vilokais, bet dabar, jau užten-kamai visko prisigrobę, taip ne-beeina.

Mieste vaizdas kiek geresnis. Yra ir kojinių šilkinių, nors jos ir ne tokios geros, kaip kad Va-kausoje, ir skrybėlaičių, taip pat matysį žmonių su visai gerai-s drabužiais, bet jei tai nėra ap-darais aukštenių pareigūnų ar partinių, tai kiti piliečiai jį yra dažniausiai išsilaukę iš senų lai-kų. Tačiau dabar jau ir tos at-sargos senka, vis daugiau pa-leidžiamos į apyvartą už įsigi-jimą ksnio duonos. Dabartinės medžiagos prastos. Kaimui dar liūdniau.

Iš kitų reikmenų ypač stinga cukraus, miltų. Žmonėms svar-biausia, ką pavalgys ir kuo ap-sirengs. Jeigu gauna būtiniausių reikmenų, jau iš vakaro sustoja dideliausios eilės. Ir iš pasakoto-jų, ne vienas sakėsi 1950 m. vi-są naktį išstovėjęs eilutėje prie cukraus, ir tai nebūdamas tik-ras, ar nors pusę kg. gaus. Tuo tarpu maisto didžiausi ešeloni: sviesto, bekono, žuvies, miško ir kitų gėrybių nuolat eina į Ru-siją. Tačiau apie tai kom. spauda nerašo. Ji tik pila apie tą taria-mą pagalbą, kuri, esą, ateinanti iš "broliškų respublikų". Jei vi-

sų tų gėrybių neišvežtų, savojo maisto produktų krašte užtektų. Tuo tarpu bado šmėkla vaidena-si jau ir ne vienam mūsų tau-tiečiui. Žinoma, ne visi badavo ir ne visi badaus. Ypač nukęsti teks tiems, kurie neturėjo jokių maisto ar drabužių atsargų, pi-rmoj eilėj bežemių, naujakurių ir mažžemių šeimos, kur yra dau-giau mažų vaikų. Jie tiesiog su-pavydu žiūri į nuolat į Rytus beriedančius su lietuviškomis gė-rybėmis transportus: grūdus, mėsą, žuvį, bulves. Net ir Klaipėdos žuvis daugiausia siunčia-ma ne laivais, bet gabenama traukiniais į "Plačiąją tėvynę". Į Lietuvą iš Rytų dar atveža žiba-lo, riešutų, ypač valakinių, ryžių, kruopų, tik prastų, juodų, ne tokių, kokių kad seniau gauda-vu Lietuvos darbo žmonės visur laisvai kiek norėdami pirktis. Net iš ten atvežama druska yra da-nyaity, juoda. Tiek turto so-vietai neišvežė nei iš Latvijos ar Estijos, kiek iš Lietuvos. Žmonės šneka, kad ir visus lietuviškuosius kviečius išveža vis į "užsi-ėnį".

(B. d.)

IŠTIKUS GAISRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba ra-kandai tampa sunaikinti arba sugadinti ugnies, kreipkitės į P. J. KERŠIS, dėl apkaivavi-mo, ko visada reikalauja ap-draudos kompanijos pirm, ne-gu išmoka už nuostolius.

P. J. KERŠIS
609-12 Society for Saving Bld.
Telef.: Main 1-1773.
Rezidencija: PENINSULA 2521

Ar pažįsti šį kraštą?

Jungtinių Valstybių miestai

(Tęsinys iš pereinamo numerio)

New York miestas turi pen-kias sritis—jo centrinė dalis va-dinama Manhattan, toliau seka — Brooklyn (anksčiau turėjęs savarankiškas teises), Bronx, Queens ir Richmond. Visos sri-tys turi savo prezidentus, o New York burmistras — Mayor of New York turi vyriausią vykdo-mąją valdžią.

New York miesto plotas — nuo šiaurės į pietus jo ilgis — 36 mylios, plotis — 16 su puse mylių. Manhattan sritis — bo-rough, kurioje išsidriekusi pati šio didmiesčio širdis yra 13,4 m. ilgio ir 2,3 m. pločio. Miesto su visomis sritimis plotas užima 320,26 mylias, miestui priklausą vandenys — 578 m.

Gyventojų skaičius atžvilgiu labiausiai apgyventa Brooklyn sritis — 2,720,238 gyv. Toliau seka Manhattan — 1,938,551, Queens, Bronx ir Richmond. Miesto gyventojų skaičiaus au-gimą gali paliudyti šie skaičiai — 1790 m. gyv. buvo — 49,491, 1860 m. — 1,174,779, 1890 m. — 2,507,414, 1900 m. — 3,437,202 1910 m. — 4,766,883 ir toliau kas dešimtmetį ligi 1940 m. po milijoną daugiau. New Yorko miestas ypatingai margas savo gyventojų kilme. Pagal 1940 m. gyv. surašymo duomenis, šiame mieste gyventojų gimusių Eu-ropoje ir kitur buvo 2,080,020 ir gimusių iš europiečių ar mišrių tėvų — 2,751,560. Pagal paski-ras kilmės vietas valstybėmis seka — Rusija su 926,515 gyv.

(į šį skaičių neabejotinai pateko ir daug lietuvių); Vokietija — 498,289 gyv., Airija — 464,665 gyv., Lenkija — 412,543 gyv., Austrija — 322,586 gyv. ir visa eilė kitų su mažesniu gyv. skai-čiumi. Lietuvių kilmės gyvento-jų 1940 m. surašyme buvo rasta — 33,169.

Susisiekimas New Yorke yra viena iš svarbių problemų ir ji šiame mieste — milžine išspres-ta visai patenkinamai. New Yor-kas turi plačiausią Amerikoje miesto susisiekimo kelių mazgą. Tranzitą miesto tvarko savival-dybė ir privačios bendrovės. Po-žeminių traukinių, trolley-busų ir paprastų autobusų kelių ilgis New Yorko ribose — 1,524 my-lios, jų tarpe požeminių trauki-nių linijų ilgis — 242 m. Kiek miesto gyventojų naudojasi vie-šomis susisiekimo priemonėmis vaizduoja šie skaičiai — 1950 m. požeminiais pasinaudojo 1,680,843,742 gyv., kitomis pri-eimomis — 653,563,527 gyv. 1950 m. atidarytas tunelis, jun-gias Manhattan su Brooklynu yra pats moderniausias mieste ir vienas didžiųjų technikos pa-siekimų. Būdamas 9,117 pėdų ilgio su dviem keliais auto ma-šinoms, šis tunelis yra ilgiau-sias iškastas po vandeniu. Ven-tiliaciniai įrengimai per vieną valandą gryno oro pristato 25,000 tonų. Tunelio pastatymas kaštavo 84 mil. dol. Be šio, mie-ste yra dar kel kiti tuneliai ge-ležinkelio linijoms, požeminiams traukiniams ir automobiliams.

Pralenkdamas kitus miestus, New Yorkas neatilieka ir nusi-kaltimų srity. Pav. 1949 m., po-licijos žiniomis, suimtųjų skai-čius buvo toks — dėl žmogžu-dystės — 296, dėl įvairių nusi-kaltimų — 963,795.

Ne tik dangorėžiai būdingi New Yorkui. Šiame mieste ra-sime ir parkų, zoologijos sodų, muziejų, idomųjų pastatų, pa-minklų. Minėtini šie — 1904 m. įsteigta Amerikiečių meno ir mokslo akademija su apribotu 50 narių skaičium, New Yorko botanikos sodas, užimantis 230 akerių plotą, Cooper Union mu-ziejus su 16-20 amž. dailininkų paveiksais, tekstilės, keramikos ir kt. skyriais, 9 aukštų Lais-vės Namai, privati Frick'o pa-veikslų kolekcija — muziejus. Daug meno turtų sukrauta šiuo-se muziejuose — Amerikos In-dėnų, New Yorko miesto, Nau-jojo Meno (įst. 1929 m.) su ta-pybos, skulptūros, grafikos, ar-chitektūros, filmų ir fotografi-jos skyriais, Gamtos Istorijos (įst. 1869 m.) su dideliais įvai-rių gyvūnų, mineralų rinkiniais, Amerikiečių Numizmatikos Draugija, New Yorko Istorinė Draugija, T. Roosevelt Muzie-jus, Mokslo ir Pramonės Muzie-jus.

(B. d.)
Parengė V. AL.

LINDENO ALT PARENGIMAS

Amerikos Lietuvių Tarybos Lindeno (N. J.) skyrius, vykdy-damas Laisvės Mobilizacijos va-jų, ruošia Lindeno ir apylinkės lietuvių visuomenės susipažini-mo bei pabėdavimo iškilmingą vakariene.

Spalio 27 d. 6-ta val. vak., Lietuvių Laisvės Parko Salėje, 340 Mitchell Ave. Vakarienės metu kalbas pasakys Lindeno mayoras H. Roy Wheeler, prel. J. Balkūnas, Jokūbas J. Stukas, jr. ir kiti.

Dainuos operos solistė Barbara Darlys, Marijona Kižyte ir kiti.

TIKRAS DEGIMAS
užvedant —

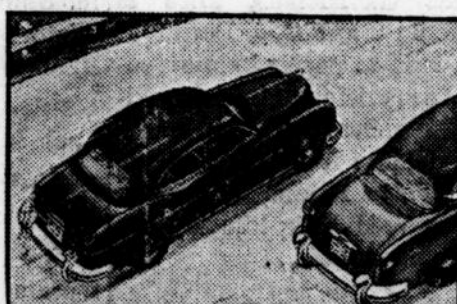
NO-NOX užsuka jūsų motorą greit, koks bebūtų oras. Nereikia ekstra siurbimo! Nesiaikvoja benzinas!

TIKRAS DEGIMAS
prie šviesų —

Su Gulf NO-NOX jūs žinot, kad turite pakankamai jėgos deirintis prie tirsto ju-dėjimo ir — švelniai taikytis prie šviesų.

TIKRAS DEGIMAS
lygiam kely!

NO-NOX jėga duoda jums pasitikėjimą pralenkiant kitus kely; golybę kopti į kalną be jokio klegesio.

Ir jūs gaunate pilną galioną miliažą, kur tikta bevažiutuotumėt

No-Nox gasoline

duoda TIKRĄ DEGIMĄ visada

Stasys Liepas

Spalio
28
sekmadienį

Juzė Krištolaitytė

Lietuvių Kultūros Fondo Clevelando Skyriaus

KONCERTAS

Public Auditorium • Big Ball Room • Lakeside — East 6

Koncerte solistai dainininkai Juzė Krištolaitytė ir Stasys Liepas dainuos lietuvių ir kitų kompozitorių kūrinius. Duetas iš operos Rigoletto. Pianistė Birutė Smetonienė ir violistas Vytautas Kušleika šalia kitų kūrinių duetu atliks Brahmo ir Corelli sonatas. Solistams akompanuos pianistas Aleksas Kučūnas.

Birutė Smetonienė

Bilietai nuo 75 c. iki \$2.50 iš anksto gaunami Dirvoje, P. P. Muliolio įstaigoje, spaudos kioske, o koncerto dieną prie įėjimo.

Vytautas Kušleika

Newarke lietuviška mokykla

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Newarko skyrius narių susirinkime, pirmininkaujant inž. V. J. Diliui, mokytojas St. Jakštas išsklaidė lietuvių mokyklos klausimą. Paaškinęs, kad vietos SLA 245 kuopa tokios mokyklos reikalui irgi rūpinasi ir jau turi sudarytą komisiją iš savo narių: Juozas Kralikauskas, Simonas F. Gudas ir A. S. Trečiokas. Susirinkimas nutarė bendradarbiauti su ta patia komisija, kadangi jie yra ir ALTS nariai. Mokyklai vadovauti pasižadėjo: buvęs gimnazijos direktorius Vincas Ambrazejus, mokytojas Stasys Jakštas ir Stasys Pocius. Newarko gyvena nemažai mokytojų profesionalų, kurie mielai sutiko bendradarbiauti. Norima pagrįsti dėsnių lietuvių kalbą, Lietuvos geografiją bei istoriją. Tuo būdu lietuviškos išlaikymo reikalas bent dalinai būtų išspręstas.

Newarko ALTS skyrius vis plečiasi ir per kiekvieną susirinkimą vis daugiau prisirašo naujų narių. Buvęs ilgametis veikėjas Juozas Kralikauskas, beveik po 15 metų pertraukos, vėl stojo į aktyvią veiklą.

ALTS susirinkime buvo pranešimai: ALT, LAIC ir BALF reikalais, kuriuos padarė: Ona Pocienė, Stasys Jakštas ir A. S. Trečiokas.

Lapkričio 4 d. pirmą kartą į Newarką atvyks dramų artistas Vitalis Žukauskas su savo trupė — Linksmiesiems Broliais.

E. S.

CLEVELANDIEČIO
ISPŪDŽIAI IŠ
UTICA, N. Y.

P. Aksevičius iš Clevelando

neseniai lankėsi Utica, N. Y. Labai nustebintas, kad lietuvių katalikų parapija tenai esanti labai susilpnėjusi. Nebelieka nei lietuvių klebono, nei vargonininko, tik, sako, "koks tai pranciškonas vokiečių kilmės, lyg ir lietuvis, paskirtas lietuviams laikyti", bet tos pamaldos esančios kaitaliojamos su graikų apeigų katalikų pamaldomis, kurių žmonės nelabai atskiria nuo rusų stačiatikių... Uticos lietuvių, sako, laukia, kad graikų apeigų pamaldos netrukus būsimos perkeltos kitur, bet jie norėtų kaip nors susilaukti ir veiklesnio kunigo, kuris suorganizuotų ir lietuvišką chorą, draugijų ir t.t., tik nežino, kur kreiptis.

P. Aksevičius ten lankėsi laidotuvių: mirė jo sesers vyras Ign. Karbočius, kilęs iš Sateinių km., Apytalauko par. Neberado ir daugiau savo pažįstamų. Birželio mėn. Uticoj miręs Antanas Gavrilčikas, kilęs iš Vaidalonų kaimo, Dotnuvos valsč., ir iš to paties kaimo (paties Aksevičiaus giminės) kilęs Mickevičius. Jam ten beiešint palaidota ir 31 m. amžiaus mirusi Petro Balandžio (irgi iš tų pačių Vaidalonų kilusio) jau čia gimusi duktė...

KULTŪROS PRAMOGOS HARTFORDE

Hartfordo lietuvių klubo direktoriai patvirtino klubo meninės veiklos ir pobūvių rengimo programą. Kviečiamas art. Piliška iš Chicago į Hartfordę rengiamąjį literatūros vakarą. Pobūvių rengimo komisija iš Jadvygos Gražulienės, Juozo Pilky ir W. M. Chase.

Biuletėnį iš vietos lietuvių gyvenimo žinių parūpins biuletėnio redaktorė J. Gražulienė. Pirmasis numeris jau pasirodė. Patartina teikti žinias biuletėnio vedėjai per klubo vedėją P. Ambrose, arba, per P. J. Pilky telefonu pranešant į klubą.

Bankietas pagerbti vietos lietuvių, klubo narių, policijos kapitonui, p. Seigui, įvyks sekmadienį, spalio 28 d., klube, 5 val. vakare. Bankiete dalyvaus miesto administracijos žymieji pareigūnai ir vietos lietuvių. Koncertinę programą atliks Suzana Griškaitė, neseniai grįžusi iš Vokietijos, kur studijavo Wagnerio ir kitų kompozitorių operas.

Jaro vedama scenos meno mėgėjų grupė rengiasi vaidinti "Tuščias pastangas".

WATERBURY KLEBONO PAVYZDYS

Kaikuriose vietose parapijų vadovai veikia lauk net iš parapijų rūšių šeštadienio mokyklos mokinius. Visai kitos nuotalkos Waterbury. Čia šeštadienio mokykla darbą pradėjo kitose sąlygose, negu ankstyvesniais dvejetainiais metais. Šv. Juozapo parapijos klebonas kun. J. Valantiejus, suprasdamas vargo mokyklos sunkias sąlygas, šiais metais leido naudotis parapijos mokyklos erdvėmis klasėmis, tuo sudarydamas puikias mokymosi sąlygas. Mūsų mažasis atžalynas ir jų tėvai yra dėkingi klebonui kun. J. Valantiejiui. Šeštadienio mokykloje su dideliu pasižymėjimu mokytojauja mok. M. Saulaitienė ir agronomė A. Dūdienė. Mokosi apie 60 mokinių, bet tikimasi, kad mokinių skaičius didės, nes mokykla darbą pradėjo tik dabar.

SENIAU IR DABAR

K. S. KARIUS

PAŽVELGUS PRAEITIN

1907, spalio m. — Amerikoje priskaityta jau 41 lietuviška parapija, o kunigų jau buvo 60; parapinių mokyklų — 8, jose mokytojavo lenkės vienuolės.

1918, spalio 25 — Philadelphiaje įvyko "Lietuvos Nepriklausomybės pareiškimo diena", sąryšyje su tame mieste rengta Vidurinės Vakarų Europos Unijos savaitė. Tos savaitės tarimų eigoje buvo priimta bendra dalyvavusių tautų deklaracija už visų mažų, pavergtų tautų laisvę. Deklaracijoje pasirašė nuo lietuvių inž. Tamas Norus (Narusėvičius). Mūsų katalikų vadai jokių būdu nesutiko leisti toje deklaracijoje pasirašyti Dr. Jonui Šliupui.

1919, spalio 15 — Prieš metus su viršum sudaryto Amerikos Lietuvių Pildomojo Komiteto pirmininkas M. J. Vinikas, kuris su Dr. J. J. Bielskiu Washingtono atstovavo Lietuvos reikalus, pradėjo vizuoti Amerikos pasus lietuvių važiuojančių Lietuvon.

Rusų ir lenkų konsulai pradėjo vilioti lietuvių vizoms gauti pas save. Šią pat dieną į Lietuvą išvažiavo pirmutinis Amerikos valdžios atstovas, John A. Gade. 1919, spalio 19 — Atvyko Lietuvos militarinė misija: Pulk. Juododis (amerikietis), Pulk. Perry ir kiti, kurie ėmėsi organizuoti Amerikoje "Lietuvių Brigadą". (Jos pasekmės buvo bergždžios, visai mažas būrelis lietuvių tepanoro vykti Lietuvon kariauti).

1920, spalio 20 — Cituojama kun. Bučio, "Draugo" redaktoriaus, nr. 241 pareiškimas: "Lietuvos armijai reikia nesistengti prieš lenkus".

1922, spalio 13 — Lietuvos Atstovybė paskelbė, kad Lietuvoje žuvusiam amerikiečiui kariui Harris paminklui statyti Amerikoje surinkta \$2492.

1923, spalio 23 — Amerikos lietuvių katalikų spauda pradėjo reikšti nepasitikėjimą Klaipėdos "liuteroniškai valdžiai".

1924, spalio 9 — Paskelbta apskaičiavimas, kad Amerikoje lietuvių jau turi 150 parapijų, kurias sudėta virš 30 milijonų dolerių lietuviško turto. Lietuvių parapijų turtas priklauso Amerikos vyskupijoms.

1925, spalio 15 — Paaškinėjo, kad su ruse kunigaikštienė rusin American atvykęs garsus lucas artistas, Ivan Lebediev, esąs lietuvis, Jonas Lebedis, kilęs iš Kriūkų miestelio.

DĖL LIETUVOS KRIKŠTO

Amerikos lietuvių katalikai nori nustatyti Lietuvos apkriztėjimo datą, nes Lietuvoje tas nebuvo padaryta. Kadangi šie met suėjo 700 metų nuo Lietuvos kunigaikščio Mindaugo krikšto ir apskiravimo Lietuvos karaliumi, jie kartais rašo ir kalba, ir net Amerikos katalikų spaudoje pamini tą faktą, lyg bandydami Lietuvos krikštą priskirti į Mindaugo nuopelnus.

Bet jeigu akylesnis amerikietis katalikas, redaktorius, kunigas ar vyskupas pradėtų klausinėti apie Mindaugą, jo krikštijimąsi ir vainikavimąsi, ir surastų, kad Mindaugas krikštijosi tik politiniais sumetimais, žūti-ar išlikti sąlygų spiriamas, kad jis netru-

kus ir savo krikštą ir karališką vainiką atmetė ir paneigė net jo krikštijotuos, ir pats vistiek žuvo, nors siekė krikštą išsigelbėti, o Lietuva dar daugiau kaip 100 metų pasiliko nekrikščioniška — tie teigimai apie Lietuvos krikštą Mindaugo laikais mūsų katalikus tik sukompromituotų amerikiečių katalikų akys.

VYTAUTO NUOPELNAS

Lietuvoje krikščionybė atėjo ir buvo įgyvendinta tikrai nuo Vytauto laikų. Nežinia kodėl mūsų katalikai Vytautui to kredito nepriskiria. Nors Vytautas, reikalo prisipirtas darė tą patį ką ir Mindaugas, susitaikydamas su kryžiuočiais krikštijosi ir vėl buvo nuo krikšto atsimetęs, tačiau jis savo apsisprendimu vėliau pasiliko krikščionis, krikštijoj ne tik aukštaisius, bet ir savo žemiaisius. Vilniuje buvo pastatyta pirmutinė katedra, žemaitijoje įsteigė vyskupiją, statė bažnyčias, rengė dvasiškius, įsileisdamas net lenkus dvasiškius lietuviams stiprinti naujame tikėjime. Popiežius net buvo paskyręs Vytautą Romos katalikų globotoju slavų žemėse.

Amerikiečiai katalikai — dvasiškai visada šį faktą priims ir pripažins Vytautą tikruoju Lietuvos krikštotoju ir tikybės įgyvendintoju, bet ne Mindaugą.

Spalio 27 d. sueina Vytauto Didžiojo mirties diena; jis mirė 1430 metais, sulaukęs apie 82 metų amžiaus, keliais mėnesiais anksčiau, negu buvo nustatyta jo antras Lietuvos karaliumi vainikavimasis.

A. Šapokos Lietuvos Istorija (ir kiti dokumentai) neabejotinai priskiria Vytautui Lietuvos apkriztėjimą: "Po Kęstučio mirties, atėjo jaunoji karta, kuri pakreipė Lietuvos valstybės likimą kita vaga — prisidėjo

prie krikščioniškos Vakarų kultūros. Čia visos naujosios epochos centre stovi didysis Kęstutis sūnus, Vytautas."

Vengrus apkriztijo, net ginklą panaudodamas, jų karalius Steponas I, kuriam to nuopelno vengrai visai nesikėsina atimti. Jie neieškojo kito kokio savo valdovo, kuris gal anksčiau krikštijosi. Vengrai apkriztijo apie 1000 metais, ir 1083 metais karalius Steponas I buvo popiežiaus paskelbtas į šventuosius. Vytautui šventojo vardas neatiteko, bet toli gražu nebūtų tekęs ir Mindaugui už jo maneivrus su ordinu ir krikštu, taikytus išsisukti iš jo valdymui sudariusių pavojų. Mano šio rašinio tikslas visai nėra Mindaugui garbę nuplėsti. Aš tik laikau Mindaugą jo vietoje, o Vytautą noriu pastatyti jam prideramoje vietoje, kiek tai liečia Lietuvos apkriztėjimą, kad tuomi mūsų katalikai nesusikompromituotų amerikiečių katalikų akys.

PARAPIJOS JUBILIEJUS HOMESTEAD, PA.

Lapkričio 11 d. Homestead, Pa., lietuvių parapija rengia bankietą su šokiais paminėti tos parapijos 50 metų jubiliejui. Bankietas bus parapijos svetainėje (Mifflin St.), svečiai bus vaišinami kalakutiena, dalyvavimo kaina — \$2.50.

Parapija turi ir mokyklą. Dėdamas pastangos, kad jubiliejaus proga nebūtų pasitenkinta vien kalakutienos vaišėmis, bet kad toje mokykloje ir iš viso parapijos veikloje būtų šis tas ir lietuviška, tačiau dar nežinoma, ar pasiseks ką pasiekti.

FRANK SUOPIS

**WIN \$10,000
FOR YOURSELF-AND
\$10,000 FOR YOUR
CHURCH OR FAVORITE
RECOGNIZED CHARITY!**

See me for your FREE

entry blanks for the Crosley "American Way" Contests. Nothing to buy! You can enter today—there is over \$2,000,000 for you and your churches or favorite recognized charities—over 6,000 prizes in cash and Crosley Gift Certificates for you—more than \$500,000 cash donated by Crosley and Crosley Dealers to the churches and charities named by winners. You'll want to express yourself on "What the American Way of Life Means to Me"! It's easy! It's fun—there's nothing to buy!

Come in now

and enter both the National and this store's own "American Way" Contest which has its own separate extra prize of a \$300 Crosley Gift Certificate for the winner, and \$100 in cash to the church or charity named by winner. While you're here, see all the wonderful Crosley products that are available as prizes to the winners of the Crosley Gift Certificates!

*The term "church or recognized charity," as used herein, means a church or charity which is exempt from taxation under Section 101 (6) of the Internal Revenue Code.

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park Ave

EX 1-0911

BLANKUS GALIMA UŽPILDYTI
IR LIETUVISKAI — svarbu tik
pasisakyti!

Clevelande ir APYLINKĖSE

METINIS TAUTINIS SAJUNGOS SKYRIAS

susirinkimas įvyks šeštadienį, spalio 3 d. 7 val. vakaro Ansel Cafe (1066 Ansel Rd.).

Bus įvairūs pranešimai ir renkami nauja valdyba. Po susirinkimo pobūvis. Dalyvauja: nariai, norintieji įstoti ir prijaunantieji.

VILNIEČIŲ SUSIRINKIMAS

Šį sekmadienį, spalio 28 d. 11:30 val. klubo patalpose įvyks Vilniaus Krašto Lietuvių 8-gos Clevelando sk. narių susirinkimas.

L.K.F. KONCERTAS

įvyks sekmadienį, spalio 28 d. Atvirkauose, kuriais daugelis buvo kviečiami į koncertą, buvo parašyta spalio 22 d., bet tai buvo klaida, ką berods visi ir suprato. Norintieji dalyvauti bendro vakarienėj su menininkais telefonuoja J. Daugėlai AT 1-9871. Apie bilietus rasite 6-me pusl.

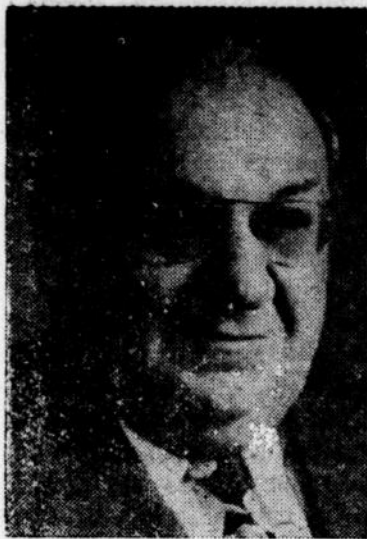
SKAUTAI KVIEČIA TALKON

DLK Vytauto skautų draugovė Clevelande Kalėdų švenčių proga nori pasiūlyti į Vokietiją ten esantiems lietuviams skautams keletą siuntinėlių. Tie skautai lanko Vasario 16 gimnaziją ir šiais metais labai gražiai atstovavo Lietuvą pasaulinėje skautų jamboree Austrijoje. Clevelando skautai prašo skautų tėvų ir bičiulių prisidėti prie šių siuntinėlių sudarymo, nes patys skautai nebus pajėgūs, kadangi beveik visi dar tebėra mokiniai. Renkamos aukos pinigais, drabužiais, maistu, knygomis ir t.t. kurias prašoma perduoti arčiau gyvenantiems skautams arba draugininkui Vyt. Ka-

mentavičiui, 1323 Russell Rd., Cleveland 3, Ohio, telef. UTah 1-4227. Pranešus, aukos bus atsiimamos iš aukotojų namų. Ši rinkliava tęsis iki lapkričio mėn. 12 d.

SKAUTŲ DIENORAŠTIS

DLK Vytauto skautų draugovė veikia savo draugovės ir bendrai Clevelando skautų gyvenimo dienoraštį — albumą, kurį sudaro fotografijos, laikraščių iškarpas, aprašymai ir t.t. Tačiau dar daug medžiagos trūksta, tad visi prašomi skautams padėti. Turį foto negatyvus iš skautų gyvenimo, maloniai prašomi paskolinti trumpam laikui per p. B. Gaidžiūną

Lewis Drucker

miesto teismo teisėjas, chroniško alkoholio bylą žinovas, autorius visos eilės straipsnių ir patvarkymų toje srityje. Jo straipsniai dažnai pasirodo Clev. Plain Dealer, jis taip pat yra magazino LISTEN redakcijos narys. Jau 18 metų dirba šioje srityje. Kviečia vėl už jį balsuoti.

KUR IŠVAŽIUOTI?

Automobilistams dažnai kyla klausimas — kur išvažiuoti savaitės pabaigoje iš Clevelando. Dabar kaip tik gamtoje yra daug gražių vaizdų, kada miškai pasipuošia įvairiausiomis rudens spalvomis. Bet kuriais keliais važiuojant galima daugiausiai taisyti vaizdais pasigėrėti?

I tą klausimą atsako GULF benzino stotyse duodami žemėlapiai — keliolapiai, kuriuose yra sudaryti planai net septynioms savaitgalio kelionėms iš Clevelando.

GULF bendrovė dabar švenčia savo aukštinį jubiliejų. Ta proga ji pagrazino ir patobulino visas savo stotis, pradėjo vartoti ypatingai patobulintus tepalus, svarbius žiemos metu, ir klientams duoda įvairių dovanėlių. Ypač tiems, kurie rengiasi kurį savaitgalį išvažiuoti į jdomesnes Ohio ar Pensilvanijos vietas, GULF paruošti tokių kelionių planai, su atstumų bei matytinų vietų nurodymais, labai daug pagelbės.

Ypač netoli nuo Dirvos esanti (ties pat P. Muliolio įstaiga) GULF stotis maloniai patarnaus visiems naujiesiems clevelandiečiams lietuviams automobilistams, nes čia gali ir lietuviškai susikalbėti.

Re - Elect

**JUDGE FRANK D.
CELEBREZZE**

CLEVELAND MUNICIPAL COURT

NOVEMBER 6th 1951

Elect

L. W. MARLIN

**JUDGE
Municipal Court**

Term from January 1, 1952 to December 31, 1957

for

"JUSTICE, TEMPERED WITH MERCY"

Election Tuesday, Nov. 6, 1951

X | **L. W. MARLIN**

"Dirvos" redakcijoj, o šiaip įvairių medžiagą perduoti dr. vės skautams arba draugovės adjutantui Vyt. Muliolui, 6721 Edna Ave., Cleveland, Ohio, telef. UTah 1-6672. Už viską skautai bus dėkingi.

PIGIAI

parduodami įvairūs namų baldai, šaldytuvai, elektriniai siurblys ir kt. Kreiptis
1230 E. 112 St.

ISNUOMOJAMAS KAMBARYS

vienam vyresniam asmeniui, galima ir su maisto gaminimu.
7305 Ecker St. EX 1-2459

ISNUOMOJAMAS KAMBARYS

vienam asmeniui, galima naudotis virtuve.
7311 Melrose Ave.

PARDUODAMAS NAMAS

2 šeimų, butai šalia viens kito. Kiekviename 7 kambariai, didelis kiemas, namas gerai išlaikytas. Netoli šv. Jurgio bažn. 6013 Dibble Ave. EX 1-6287

L. W. Marlin

taip pat naujas kandidatas į tą patį teismą. Jis yra jau 15 metų advokatu, baigęs Western Reserve universitetą ir specialia to universiteto teisių mokyklą. Taip pat kviečia už jį balsuoti.

Palikit
teisėją Lawis

DRUCKER
Miesto Teisme

Aštuoniolika tarnybos metų

KALEDINIAI SIUNTINIAI KARIAMS UZJORIN

turi būti išsiųsti tarp spalio 15 ir lapkričio 15 d. Didžiausias svoris 70 svarų. Ilgis — augštis — plotis turi būti ne daugiau kaip 100 colių (visus tris matavimus sudėjus). Jei siunčiama "c/o Postmaster New York, N. Y.", svoris gali būti tik iki 50 svarų.

MAISTO BUTŲ PARODA

Primenama, kad Maisto ir Butų įrengimo Paroda Public Auditorium prasideda spalio 25 d. ir truks iki lapkričio 2 dienos. Parodos metu polkos šokėjų konkursas: 3 val. p. p. jaunimo poroms iki 18 metų, 8 val. vak. vyresnėms poroms, kasdien, išsk. sekmadieniais.

Frank D. Celebrezze

miesto teismo teisėjas, sprendžias automobilistų bylas. Tas pareigas jis eina nuo 1946 metų. Dabar vėl kandiduoja į tą pačią vietą ir kviečia už jį balsuoti.

LIETUVIŲ INTELIGENTŲ

geriausiai patenkina SMITH — CORONA portatyvi rašomoji mašinėlė. Modelis SILENT įgalina turėti vienoj mašinėlėj PILNĄ amerikonišką raidyną ir VISUS lietuviškus ženklus. V. Bartkus — Smith — Corona įgalios prekybininkas. 712 E. 92 St., Cleveland 8, Ohio Tel. LI 1-6716 43

RKO Keith's 105th

Spalio 24-30 d. "HIS KIND OF WOMAN" su Bob Mitchum ir Jane Russell.

Mūsų specialybė
virtuvių, vonių, arkų ir
spalvotų langų
PERTAISYMAS

Taip pat popieriuojame arba
dažome kambarius

K. ŠTAUPAS

16908 Endora Rd. KE 1-8794

63-čia metinė Clevelando

**MAISTO ir BUTŲ
PARODA**

★ Nuolatinė maisto ir butų
įrengimų paroda
Geriausią pramogą

JOHNNY PECON ir jo TV
polkų apžvalga
Polkos šokimo konkursas
scenoje kasdien
3 v. p. p. ir 8 v. v.

Kasdien 1 P.M. iki 11 P.M. (išsk. sek.)
Spal. 25
PUBLIC HALL Lapkr. 2

George Waylonis

keturių vyrų orkestras įvairiems
parengimams. Prieinama kaina.

Tel.:

UL 1-2993

**JONAS G.
P. OLTER**

Lietuvis
Namų Maliavotojas

Popieriuotojas

Apkainavimas ar patari-
mas reikale jūsų namo
pagražinimo suteikiama
nemokamai.

495 East 123rd St.
Telef.: POTomac 1-6899

MONCRIEF

SILDYMO IR
ORO VĖSINIMO SISTEMA

THE HENRY FURNACE CO., Medina, Ohio

RUDENS LAIKAS

Tai yra laikas prisirengti žiemai. Laikas, kuris primena kiekvienam, jog reikia taupyti, kad kokiam reikalui istikus nebūtų vargo ir rūpesčių.

Lietuvių Bankas yra pelninga ir saugi taupymo vieta, nes čia kiekviena santaupa saskaita yra apdrausta iki \$10,000 Federal Insurance Corporation su Jungt. Amerikos Valst. valdžios garantija.

LIETUVIŲ BANKE taip pat galima atlikti ir daug kitokių reikalų: pirkti USA taupymo bonus, (paskola karo reikalams), užsimokėti sąskaitas ir atlikti kitokius bankinius reikalus, kuriems atlikti čia rasit gerą patarnavinimą ir tinkamą patarimą.

Darbo valandos nuo 9:30 iki 3:00 val.
Trečiadieniais iki 12:00, šeštadieniais iki 1:00 val.

**THE SUPERIOR SAVINGS
AND LOAN ASS'N.**

6712 Superior Ave. HE 1-2498
Cleveland, Ohio

P J KERSIS

609-12 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: MAIN 1-1773. REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiesčiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavinimą įvairiuose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgečio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Pilnai padengta apdrauda

UTah 1-4515

WM. DEBBS PAINTING CO.

WM. DEBBS

Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

I J SAMAS JEWELER

Persikėlė į naują didesnę ir gražesnę krautuvę

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre

Dabar jau turime didesnę rinkinį Deimantų, Žiedų, Laikrodžių ir visokių graždaikčių, už nupigintą kainą.

Wikelis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė
Aldona Wikelis - Wirby

Pilnas laidotuvių patarnavimas

—HAMMOND VARGONAI PER SERMENTIS—

6202 SUPERIOR AVE.

HEnderson 1-9292

JAKUBS & SON FUNERAL HOME

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai

25 metal simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue

ENdicott 1-1763

YOU, TOO,
WILL VOTE THE

ABC-O-Matic

COMPLETELY AUTOMATIC WASHER

"the
WONDER-WASHER
of them all!"

Yes, the "wonder-washer" because it does the most wonderful job of automatic washing — rinsing — damp-drying ever known! No other automatic washer can match it. It's unique, patented, guaranteed. It has 42 years of leadership back of it. See ABC-O-MATIC today!

\$299.95

the Only Washer that SHAMPOOS the clothes

AUTOMATIC LEVELING
A self-leveling device that compensates for the differences in floor level, lets washer stand firmly. No bolting down.

SIGNAL LIGHT
Light indicator is on when machine is in operation. Goes off when cycle is completed. Saves steps to laundry room.

GEARLESS AUTOMATIC TRANSMISSION
Simple design and engineering for quiet, trouble-free operation, long life.

ONLY ABC GIVES YOU THESE MATCHLESS FEATURES!

- SHAMPOOS the clothes
- NEW, exclusive rinsing action
- EASIER on the clothes
- EXCLUSIVE Spin-Aire damp-drying
- QUIET, smoother performance
- FEWER working parts

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park Ave.

EX 1-0911

DIRVA

★★★
THE FIELD

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 6820 Superior Avenue, Cleveland 3, Ohio. — Telefonas: ENdicott 1-4486.
Redaktorius Vincas RASTENIS (buto telefonas: UTah 1-6747) Redaktorius Balya GAIDŽIUNAS (buto telefonas: GARfield 1-7406).

KARYS NEPILIETIS

Prieš kiek laiko vieno iš New York Time vedamųjų straipsnių buvo tokia antraštė: "Citizen Soldier" — Karys pilietis.

Nėsvarbu, kas ten buvo rašyta. Tik ta antraštė man atvedė kitą mintį — mintį apie karį nepilietį. Ir štai kodėl. Jau gana didelis skaičius ir mūsų lietuvių jaunuolių, dar labai toli stovinčių nuo Amerikos pilietybės teisių, yra pašaukti į Amerikos kariuomenę. Reikia pripažinti, jog lig šiol dar neteko girdėti nei vieno atsitikimo, kad kuris nors iš pašauktųjų dabar atvykusių lietuvių jaunuolių būtų nuo karinės tarnybos kaip nors išsisukinęs, juo labiau negirdėti atsitikimo, kad kuris būtų atsiskęs stoti į kariuomenę, kaip nepilietis (kaip tai paraišias lenkas padarė), ar kad kuris nors būtų nuo to pasislėpęs, kaip tai atsitinka su gana daugeliu iš piliečių tarpo.

Jei yra tokia tvarka, kad į karinę tarnybą šaukiami visi šio krašto gyventojai, ne tik piliečiai, tai nieko prieš tai negalima pasakyti. Jei tokia tvarka kam nepatinka, to niekas nevertė, ir čia atvažiuoti ar čia pasilikti. Bet dabartinės aplinkybės ateina į galvą kaip kurie kiti su tuo surišti klausimai. Štai jau visa eilė ir nepiliečių lietuvių yra atsidūrę arba Europoje, arba dar daugiau — Korėjoje fronte. Ir tam nieko nebūtų galima prikišti, jei ne vienas trūkumas. O tas trūkumas yra štai koks.

Net ir dabar, Korėjoje, kai Amerikos karys — pilietis, per nelaimę patenka į komunistų nelaisvę, jis, kiek galima patirti, daugumoje atvejų naudojasi kario — belaisvio padėtimi. Padėtis tai nėra maloni, bet vis dėlto šis asmeniškai nėra kaltinamas, nėra asmeniškai baudžiamas už tai, kad jis yra Amerikos karys ir dalyvavo kare prieš komunistus.

O jei tokia nelaimė — patekti į nelaisvę — atsitiktų Amerikos kariui — nepiliečiui, ypač lietuviui, latviui, estui, gudui, ukrainiečiui ar lenkui, kilusiam iš tų vietų, kurios sovietų yra aneksuotos, nėra įjungtos į SSSR valstybės ribas? Ar jų padėtis būtų lygiai tokia pati, kaip amerikiečių karių — Amerikos piliečių?

Deja, yra pamato manyti, jog šioms būtų daug pavojingiau. Nėra jokių abejonių, kad Korėjoje rusų negali visur yra prikišami. Aišku taip pat, kad rusų enkavedistų, ar kaip jie ten dabar besivadina, akys visi būvę Lietuvos ir kitų čia paminėtų kraštų kilmės asmenys laikomi... jų, sovietų, piliečiais. Vadinasi, toks asmuo, patekęs į jų rankas, galėtų būti laikomas ne paprastu amerikiečių kariu — belaisviu, bet sovietų piliečiu — dezertyru ir didžiausiu išdaviku, kariaujančiu "priešo pusėje prieš savo tėvynę"... Čekistams nepasitaikins, kad jų "pilietybės" nepripažįsti, kad jie yra savo tėvynės neteisėti užgrobkiai. Nėra abejonės, kad tokiems kariams, patekusiems į nelaisvę, grėsia ne reguliari (kiek ji gali būti reguliari pas komunistus) belaisvio padėtis, bet visas čekistinis kerštas, greičiausiai išreikštas kilpa ant kaklo... Šis pavojus yra nusistovėjęs ir Korėjos frontą, jis gali lengvai susidaryti ir Europoje, jei ten kiltų karas.

Tad klausimas — ar tikslinga

yra siūsti į veikiantį ar potencialų kovos frontą karius, kurie yra tokioje keblioje teisinėje padėtyje? Šitaip esant reikėtų arčiau juos laikyti toliau nuo tiesioginio kontakto su priešu, arba jų teisinę padėtį sutvarkyti taip, kad jiems bent kiek galima mažiau grėstų toks ypatingas palaimėjimas, kuris negresia kariams — piliečiams.

Amerikos įstatymų leidėjai, žinoma, šitokios padėties nenumatė, gal apie ją neturėjo progos nei pagalvoti. Jei pagalvotų, greičiausiai pripažintų, kad čia reikia ką nors daryti. Kas jiems tą mintį turėtų iškelti? Greičiausiai, kad tai pritaikyti daryti bendromis jėgomis Lietuvos, Latvijos ir Estijos pasiuntiniams, kurie jau šiame krašte yra teisėti reprezentantai ir interesus gynėjai visų asmenų, tebeturinčių šių valstybių pilietybę.

Ta pačia proga galėtų būti iškeltas ir kitas klausimas. Štai Balfio pirmininkas kreipėsi į atitinkamas įstaigas, dėl pilietybės reikalavimo primant darbininkus į kairurias įmones, dirbančias karo reikalams. Atsakymas gautas labai mandagus ir jame sakoma, kad nėra jokių kliūčių nepiliečiams tokiose įmonėse dirbti. Tai labai gražu, bet tikrumoje yra vistik kitaip. Įmonių viršininkai atsako, kad jiems nesvarbu, ką rašo Baltieji Rūmai, jiems iš jų vadovybės vistik yra įsakyma priimti tik piliečius ir baigta.

Susidaro štai kokia padėtis. Sūnus nepilietis — privalo eiti į pačią kariuomenę, jis gali dirbti net karinio dalinio štabe, gali ir tinka kovoti pačiame fronte, o jo tėvas — negali gauti darbo tokioje fabrike, kur dedami raketiniai "jeepai", kuriuo gal turės važinėti jo sūnus fronte: jis, mat, nepilietis, jam tokio "pa-

slaptinio" darbo negalima patikėti!

Aišku, kad čia yra tik biurokratiškas nesusipratimas. Dar daugiau: sūnus kariuomenėje, pakankamai patikimas, kad gali būti siunčiamas net ne visai eilinėmis pareigoms į Europą, tuo tarpu jo tėvas dėl kažkokių formalumų vis dar negali gauti teisės įvažiuoti į Jungtines Valstybes.

Visa tai labai sunkiai derinama su apskritai Amerikoje vyraujančia teisingumo dvasia. Jeigu stengiamasi, kad visas Amerikos gyvenimas būtų iš tikrųjų "Fair Deal" (ne partijos programos, bet plačia prasme), tai be abejo, kad šių sričių įstatymų bei patvarkymų leidėjai tikrai pripažintų, jog toji padėtis yra taisytina. Tik reikia, kad kas nors atitinkamose vietose tokią padėtį nušviestų. O čia ir vėl akys krypstą pirmoje eilėje į pirmą minėtą pasiuntinį.

Iš ketvirtinio milijono naujų ateivių, kurie pateko į Ameriką, kaip išsigelbėjusios komunistų aukos, bus daug jaunimo, kučis šalia Amerikos piliečių pečių į petį stovį kovą prieš komunistą. Nors šovinizistai (o tokių nemaža yra ir Amerikoje) ir šaukia, kad tie nauji ateiviai jiems, maždaug duonos kąsnį iš burnos traukia ir iš jų namų varo, bet rimtai galvojančieji atsakingi amerikiečiai juk pripažins, kad tarp ginklo draugų neturi būti diskriminacijos nei jų, nei jų šeimų atžvilgiu.

Kai tūla kapinių administracija nepriėmė palaidoti Korėjoje žuvusio indėno (tikriausia amerikiečio), tai pats prezidentas įsakė jį palaidoti garbinčiausiose Amerikos kapinėse — Arlingtone. Reikia tikėtis, jog ir kitų karių — nepiliečių atžvilgiu bus vadovaujamasi panašiu nusistatymu.

V. Rastenis

Kaip tvarkosi mūsų studentai

Lietuvių Studentų Sąjunga JAV, įsisteigusi š. m. birželio mėnesį, rugpjūčio 18-19 dienomis Chicagoje turėjo savo metinį suvažiavimą, kurio metu buvo aprobuotas sąjungos statutas, įsteigtas Studentų Šalpos Fondas ir nutarta įsteigti L. S. Sąjungos Informacinį biurą. Centro Valdyba šiuo metu ruošiasi statutą patiekti sąjungos narių referendumui. Studentų Šalpos Fonde jau yra keleta šimtų dolerių, kurie susidarė iš aukų ir iš C. Valdybos surušto Chicagoje literatūros — muzikos vakaro pelno. Šiuo metu yra sudaroma Šalpos Fondo Vadovybė, kuri, tikimasi, nuo N. M. metų pradės studentų šalpos darbą. Informacinį Biurą sudaryti Sąjungos Centro Valdyba pakvietė A. Klimą, šiuo metu rašantį doktoratą Philadelphiaje universitete.

Centro Valdyba yra kontakte su Vokietijos Liet. Stud. Sąjunga bei kitais įvairiose valstybėse besiorganizuojančiais studentų daliniais ir yra paruošusi planą visų pasaulio studijuojančių lietuvių apjungimui į bendrą organizaciją. Šiuo metu yra užmegsti ryšiai su Latvijos Estų Stud. Sąjungomis JAV tikslu sueiti į glaudesnį Balti-

jos studentų bendradarbiavimą ir išnagrinėti galimybes sudaryti Baltijos Studentų Sąjungų Federaciją, kas, tikime, galės būti įvykdyta. C. Valdyba yra susisiekusi su Lietuvių Profesorių Draugijos Valdyba ir pasiūliusi imtis iniciatyvos paminėti Vytauto D. Universiteto Kaune 30 metų sukaktį.

Yra palaikomi ryšiai su Lietuvių Patariamąja Grupe prie Laivosios Europos Radijo Komiteto ir su kitom įstaigom studentams stipendijų klausimu.

Studentijos skaičius auga. Reikia tik pastebėti, jog daugel lietuvių studentų yra gana pasyvūs studentiškosios veiklos atžvilgiu. Sąjunga turi užregistruotus 200 studentų, kai tuo tarpu dar yra didelė dalis visai neužregistruotų. Studentija turėtų aktyviau telktis į savo organizaciją, palaikydama su ja ryšius registruodamasi ir steigdama vietinius sąjungos skyrius.

DIRVA UŽSISAKYTI
galima ir šiandien, nėra reikalo laukti nei metų, nei mėnesio pabaigos!

DIRVA

Sunkus palikimas naujai britų vyriausybei

Šį ketvirtadienį Anglijos piliečiai eina prie urnų. Tą dieną pasaulio žvilgsnis kreipiamas į kraštą, kurio dabartinė darbių vyriausybė yra atsidūrusi prieš visą eilę problemų, Egipto įvykiai jų tarpe yra opiausia vieta. Britai (1950 m. rinkimuose jų balsavo 29 milijonai, 84% visų turinčių teisę balsuoti) turės pasisakyti už ligšiol krašto politiką vairavusius darbičius ar tą vairą perduos Winston Churchillio konservatoriams. Kaip paprastai, tokiais atvejais atsiranda daug pranašysčių ir rimtesnių numatymų.

Pav., Gallup'o biuras prieš trejetą savaitių nustatęs, kad konservatoriai yra pralenkę darbičius 11%, o pastarąją savaitę jų populiarumas kritęs 4 su puse %. Spėjama, kad šį kartą liberalų partijos šalininkai savo balsus padalins tarp dviejų didžiųjų partijų — varžovių. Belaukiant rinkimų rezultatų, verta čia pastebėti, kad šių metų rinkimų kampanijoje labai daug vietos užėmė užsienio reikalai. Darbičiai savo partinių lyderių lūpomis gyrėsi galį lengviau susidoroti su Art. Rytų vis labiau atstojančiu nacionalizmu, o konservatoriai pabrėžė — tik Churchillis esąs tas vyras, kuris galėsias sustabdyti pavojingo pobūdžio reiškinį Art. Rytuose, tik jis galėsias Angliją paversti lygiu partneriu su JAV ir tik jis žinąs, kaip reikia kalbėtis su "dėde Juozapu". Pereitą savaitę Churchillis jau ir savo kalboje buvo pasiūlęs trijų didžiųjų pasikalbėjimą su Stalinu. Washingtono sluoksnių nuomone, atrodo, kad laimėsią, su mažą persvara, konservatoriai, tačiau viską nulemsią 2 su puse milijono liberalų balsų.

Sovietų kelias į persų įlanką

Kas belaimėtų rūpėsių prislėgtoje Anglijoje, viena yra aišku — blogiausias palikimas, kurį gaus naujoji vyriausybė, tai neramumai Art. Rytuose. Anglijai šiuo metu nepajėgiant reikiamai išsinti iš tų tinklų, kurie jai grąsia ne vienoje vietoje, belieka tik dvi galybės, kurių politika galės vienai ar kitaip pasukti įvykių tėkmę. Tai Amerika ir Sovietai. Washingtono nuomone, sovietai istorijoje dar niekuomet taip nebuvo priartėję prie savo tikslo, kaip pastaruoju metu. Tas tikslas, tai priartėjimas prie Persų įlankos, prie turtingųjų žibalo šaltinių, priartėjimas prie Afrikos kontinento. Jei Iranas ir Egiptas laimėtų savo konflikte su britais, tai, aišku, sovietams plačiai atsivertų vartai. Jungt. Valstybės toks Stalino pasiūlymas naktos ir Afrikos smiltynų link negalės būti malonus — jų diplomacija, nors ir be didelio entuziazmo, vis dėlto rems ir toliau britus jų kovoje prieš kylantį rytuose nacionalizmą.

Egipte įtampa vis didėja

Egiptiečiai ligšiol nusistatę neatsisakyti savo pasiryžimo išstumti britus iš Egipto ir Sudano. Nors britų padėtis Sueso kanalo srity yra stipri, nors jie savo laivų pagalba užtvėrė abu kanalo galus jų laiko visai savo kontrolei, tačiau Egipto mobilizacinės priemonės, nuolat didėjančios ir valdžios sunkiai suvaldomos riaušės, prie kurių pirštus bus aiškiai prikišę ir komunistai, nežada greito ir sėkmingo krizės išsprendimo. Negalėdami su savo silpnai ginkluota kariuomene jėga išstumti britus iš Egipto, egiptiečiai imasi kitų priemonių — jie pradėjo sabotuoti veiksmus prieš britų susisiekimą, pradėjo atleisti britus iš vyriausybės įstaigų, prisibijoma teroristinių

veiksmų užminuojant kelius ir t.t. Britai, iš savo pusės, pristigę maisto ir kitų gėrybių organizuotų "oro tiltą". Šiaip ar taip, vakarų politiniai sluogsniai, nesuprasdami kokių sumetimų diktuojami egiptiečiai atvartai (ji turėjo galioti dar 5 metus) yra įsitikinę, kad amerikiečiams stipriai palaikant britus ir abiemis sąjungininkams turint netolimas srityse daugelį bazių, vakarų kapituliacija Egipte, be didesnių komplikacijų, nėra galima.

Labiausiai grasomas vakarų gynybos sparnas

"New York Times" iš Londono praneša, kad vakarų sostinėse dar tikimasi derybų. Tai juo labiau laukina, kai sugrįvo visos vakarų pastangos sudaryti Art. Rytų gynybos koaliciją, tą mintį griežtai atmetus Egiptui. Clev. Plain Dealer korespondentas J. P. Leacacos, apsilankęs Libanone, rašo, kad sprogimas Art. Rytų gynybos sistemoje vis labiau artėja. Ešą, arabų pasaulio aktyse JAV tampančios priesū nr. 1 ir tik dėl jų nerizgijos politikos. Sovietai varo didesnę propagandą ir laimi arabų simpatijas tiek dėl vakarų daromų klaidų, tiek dėl amerikiečių abejingumo arabų problemoms. Šiuo metu iš septynių Arabų Lygos valstybių nei viena nėra draugingai nusiteikusi britų atžvilgiu ir amerikiečių tarpininkavimas priimamas su nepasitikėjimo jausmais. Aišku, įvairūs streikai ar riaušės tuose arabų kraštuose tuoj Maskvos Pravdos paskelbiami "anglų — amerikiečių karinio imperializmo" išdavomis. Jei arabai sako, si dabar kryptą prie sovietų, tai tik dėl to, kad jie esą nusistatę prieš vakarus.

Pagal Bažnyčios Kanonų Teisės kanoną 216 § 4, paprastai parapijos skirstomos teritoriniu pagrindu. Tačiau ten pat sakoma, kad iš to bendro dėsno yra galimos ir išimtys. Ten pasakyta: "Tame pačiame mieste ar toje pačioje teritorijoje parapijų pagal kalbos arba tautybių skirtumus negalima steigti be atskiros specialaus leidimo; kas liečia jau įsteigtas, negalima nieko keisti, neatsiklausus šventojo Sosto". Taigi, turint reikiamą leidimą, šalia teritorinių parapijų, gali atstovauti ir parapijų atskiroms tautybėms ar atskiroms kalboms. Kaip negalima leido jį steigti, taip lygiai negalima, kartą jau įsteigiose, o ką nors keisti be atskiros šventojo Sosto leidimo.

Kad tokių kalbų pagrindu neatsisakyti savo pasiryžimo skirtingų parapijų steigimo nesunkinąs, anais laikais, kada susisiekimas buvo lėtesnis, nekanonu šandien, toliau nuo Romos esančių kraštų vyskupai turėjo galią, kaip ir dabar ją turi, tokias parapijas steigti savo išmintimi, kiekvienu atskiru atveju šventojo Sosto neatsiklausę. Tačiau ir tuose kraštuose mažiau buvo palikta laisvės paaukinti kartą jau įsteigtą tokią parapiją. O tai dėl to, kad ir pačius vyskopus apsaugojo nuo negirtinų pasaulinės valdžios tendencijų įtakos nusikratyti tautinėmis parapijomis.

Tokios pasaulinės valdžios tendencijos kaip surado ir dvasininkų tarpe tokio pritarimo,

rikiečių abejingumo arabų problemoms. Šiuo metu iš septynių Arabų Lygos valstybių nei viena nėra draugingai nusiteikusi britų atžvilgiu ir amerikiečių tarpininkavimas priimamas su nepasitikėjimo jausmais. Aišku, įvairūs streikai ar riaušės tuose arabų kraštuose tuoj Maskvos Pravdos paskelbiami "anglų — amerikiečių karinio imperializmo" išdavomis. Jei arabai sako, si dabar kryptą prie sovietų, tai tik dėl to, kad jie esą nusistatę prieš vakarus.

Persų galva Washingtone

Saugumo Tarybai vėl atidėjus galutinį sprendimą britų — persų žibalo ginče, Irano ministras Mossadegh šiomis dienomis lankosi Washingtone ir susitinka su prez. Trumanu ir kitais valdžios žmonėmis. Brietams sutinkant su žibalo nacionalizavimu ir pareikalavus pultis gaunamo pelno, atrodo, kad abi pusės yra spaudžiamos eiti prie kai kurių nuolaidų. Vakarių ypač prisibiję, kad užsitiesi Irano krizė galinti būti naudinga Sovietams. Taip pat tikimasi, kad Washingtono pasitarimai su atkakliuoju "aštrianosiu" persų gali priversti prie naujo amerikiečių pasiūlymo vėl paleisti į darbą Irano žibalo valyklas.

Vatikanas ir protestantų audra

Per savaitę prez. Trumanui paskyrus gen. Clark'ą ambasadorium į Vatikaną jau visa savaitė nesiliauja Amerikos protestantų triukšmas ir protestas dėl šio įsidėmėtino JAV vyriausybės žygio. Bažnyčių pamoklose, susirinkimuose, telegramose prezidentui ir senatoriams smerkiamas žygis tvirtinant, kad šiuo žygiu giliai pažeidžiamas Amerikos principas dėl valstybės ir bažnyčios atskyrimo. Nekalbant jau apie kaudą sluoksnių, šiaip spauda sveikina šį paskyrimą, reikalingą dar senato patvirtinimo. Pagal Baltuosius Rūmus, Clark, buv. sąjungininko vado ir "Romos išlaisvintojo" paskyrimas prisidės prie suderintų kovos prieš komunistinį pavojų. Ešą, Vatikanas turįs vieną geriausių pasaulio žvalgybos sistemų. Susirinkus kongresui sausio m., neabejotina, senatorių tarpe kils nemaža kova ir kuo ji pasibaigs, dabar sunku numatyti.

V. Rimvydas

Parapijų nulietuvinimas neteisėtas

Vyskupo V. Brizgio paaiškinimas

Šių metų Aidų 7 nr. daugelio lietuvių dėmesį atrėpė vyskupo V. Brizgio straipsnis apie tautinių kultūros vertybių vietą savose bažnyčiose. Neturime galimybės pakartoti visą straipsnį, kuriame yra labai daug įsidėmėtinų minčių. Čia ypatingai norime pabrėžti aiškų vysk. V. Brizgio nurodymą į Katalikų Bažnyčios įstatymus, kurie kartą įsteigtą tautinių parapijų būdžio neleidžia klebonams ir net vyskupsams savališkai pakeisti. Čia pakartojamos atitinkamos to straipsnio ištraukos.

Pagal Bažnyčios Kanonų Teisės kanoną 216 § 4, paprastai parapijos skirstomos teritoriniu pagrindu. Tačiau ten pat sakoma, kad iš to bendro dėsno yra galimos ir išimtys. Ten pasakyta: "Tame pačiame mieste ar toje pačioje teritorijoje parapijų pagal kalbos arba tautybių skirtumus negalima steigti be atskiros specialaus leidimo; kas liečia jau įsteigtas, negalima nieko keisti, neatsiklausus šventojo Sosto". Taigi, turint reikiamą leidimą, šalia teritorinių parapijų, gali atstovauti ir parapijų atskiroms tautybėms ar atskiroms kalboms. Kaip negalima leido jį steigti, taip lygiai negalima, kartą jau įsteigiose, o ką nors keisti be atskiros šventojo Sosto leidimo.

Kad tokių kalbų pagrindu neatsisakyti savo pasiryžimo skirtingų parapijų steigimo nesunkinąs, anais laikais, kada susisiekimas buvo lėtesnis, nekanonu šandien, toliau nuo Romos esančių kraštų vyskupai turėjo galią, kaip ir dabar ją turi, tokias parapijas steigti savo išmintimi, kiekvienu atskiru atveju šventojo Sosto neatsiklausę. Tačiau ir tuose kraštuose mažiau buvo palikta laisvės paaukinti kartą jau įsteigtą tokią parapiją. O tai dėl to, kad ir pačius vyskopus apsaugojo nuo negirtinų pasaulinės valdžios tendencijų įtakos nusikratyti tautinėmis parapijomis.

Tokios pasaulinės valdžios tendencijos kaip surado ir dvasininkų tarpe tokio pritarimo,

Šitaip kalba, pasiremdamas Bažnyčios įstatymais, vyskupas V. Brizgys. Deja, atvykęs į Ameriką, jis ras daug "lietuviškų" parapijų, lietuviškų tik iš vardo, visiškai ar beveik visiškai nutautintų jau seniai, ir kažin ar bebus galima nustatyti, koki čia pakeitimai kada padaryti ir kieno valia ar leidimu jie padaryti bei dabar dar daromi... Ar yra priemonių tam Bažnyčios kanonų laužymui sustabdyti bei atitaisyti — tatau, turbūt, teks vysk. Brizgiui ir kitiems tuo reikalu susirūpinusiems dar gerokai pastudijuoti.

Buvo gandas, kad vysk. Brizgys atvyksta į Ameriką su teisėmis tvarkyti visus lietuvių parapijų reikalus visoje Amerikoje. Jei jis tikrai turėtų tokią galią, įskaitant suteiktą iš pačių viršūnių, būtų galima tikėtis, kad jis sugebėtų protingai ir teisingai tą uždavinį atlikti. Bet tų gražių gandy patvirtinimo tuo tarpu negirdėti. Pasirodė spaudoje tik vienas kitas posakis, kad vysk. Brizgys turįs iš Romos linkėjimą patarnauti lietuviams katalikams Amerikoje pagal savo geriausius nusiromą, bet kiek tas linkėjimas paremtas sprendimu bei patvarkymų galia, nieko aiškaus nežinoma. Kanonuose, berods, nėra tokių nuostatų, kurie leistų steigti ir vyskupijas neteritorinių, o tautinių ar kalbinių pagrindu, ir vargu ar yra galimybė lietuviškas parapijas išimti iš teritorinių vyskupijų jurisdikcijos bei perduoti jas tokios tautinės vyskupijos jurisdikcijon. Jei tokia galimybė būtų, tai, ypač turint priešaky toki asmenį, kaip vysk. V. Brizgys, lietuviškųjų parapijų klausimas būtų gražiai sutvarkytas. Tačiau apie tokią vyskupiją vargu ar galima ir svajoti. Buvo dar kalbama, kad vysk. Brizgys turįsias tam tikrą poziciją Chicagos arkidiecezijos kurijoje, prie kard. Strich. Tačiau, jeigu net ir taip būtų, tai reikia turėti galvoje, kad Chicagos arkidiecezija toli gražu neapima nei visos Amerikos, nei visų lietuviškųjų kolonijų...